

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

An seni gerenda sit respublica

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1372)

ὁ γὰρ Κάτων ἔλεγε ὅτι πολλὰς ἰδίας ἔχοντι τὰ γῆρα κήρας
 οὐ δὲ τὴν ἀποτῆς κακίας ἐκένεον ἐπάγειν ἀγυμνίαν. πολλὰν
 ἵκασι δὲ οὐδὲ μὴς ἦτον ἀπορῆς καὶ δόλια καὶ μετα-
 κία, καταγυμνοῦσι δὲ ἀνδρα παρῶντι, ἐκ πολιτικῶν
 ἀρχῶν καὶ ἀδύοκτον εἰς οἰκουμένην γυναικῶν, ἢ κατ' ἀ-
 γρῶν ἐφορῶντα καλαμπερίας καὶ γεισῆς. Ὁ δὲ Οἰδί-
 πους ποῦ καὶ τὰ κλῆν ἀνίγματο; Ὁ μὲν γὰρ ἐν γῆρα πολι-
 τείας ἀρχοῦσιν, καὶ μὴ παρῶν, (ὡς παρ' Ἐπιμενίδου λέ-
 γουσι κατακρημνίσαντα νεδύια, ἐξέχουσαι γέροντα μὲν πεν-
 τήκοντα ἔτη, οὐτ' αὖ οὕτω μακρὰν καὶ συμβεβηκῆσαν ἡσυχίαν
 ἀποτέμνον, ἐμβόλην ἑαυτῶν εἰς ἀγῶνας καὶ ἀσολίας, ἀνδρῶν
 καὶ ἀγυμνασῶν ὄντα, καὶ μὴτε ἀρχαίμασιν ἐνομιληκῆτα πο-
 λιτικῶν, μὴτε ἀπορῆσι) ἴσως αὖ ἀπὸ μὲν ἑνὶ τῶν ἀ-
 γρῶν ὁ τῆς Πυθίας εἶπεῖν, Ὁ ψέ μ' ἦλθεσ ἀρχὴν καὶ δη-
 μαγωγίαν διζήμιδος, καὶ παρ' ὄραν φρατῆρας καὶ τῆς θύρας.
 ὡς παρ' ἡς ἀτεχνοῦσιν ὡν νύκτωρ ἐπίκωμος ἀφιγμένος ἢ
 ξένος, οὐ τόπον οὐδὲ χῶρον, δητὰ βίον, οὐ μὴ πεπερασσάμα-
 ταλλάτων. Ὁ γὰρ πόλις ἀνδρα διδάσκει, καὶ τὰ Σιμωνίδου,
 ἀληθῆς ὅστιν ἐπὶ τῶν ἐπι γέροντων ἐχόντων μετὰ διδάχῃ τῶν
 καὶ μετὰ μαθεῖν μάθημα, ἀπὸ πολλῶν ἀγῶνων καὶ ἀρχα-
 γμάτων μολίς ἐκπονούμενον· ἀπὸ δὲ ἐν κατὰ φύσιν ἐπι-
 λάβηται, καὶ πόνον ἐπέχειν καὶ δυσμελείαν ἀκόλως δυ-
 ναμένης. ταῦτα δὲ τῆς μὴ κακῶς λέγουσιν ἀρχῆς τ' ἀρ-
 χόκων ἐν γῆρα πολιτείας. καὶ τοὶ τῶν ἀντιπῶν ὁρατῶν ἀπὸ
 τῶν νοῦν ἐχόντων τὰ μετὰ καὶ τὰς νέους ἀπορῆσι μολίς
 τῶν καὶ κρινὰ τῶν ἀπὸ τῶν καὶ μὴ τυροδον οἰνόμοι ἀπὸ τῶν κή-
 ρυκος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὅσα Ἀλκιβιάδας οὐδὲ Πυθίας
 αἰσάντες ὅτι ὁ βῆμα παρῶν, ἀλλὰ τῶν ἀπὸ πεντή-
 κοντα ἔτη γεροντότας, λέγειν καὶ συμβουλεύειν τῶν ἀκαλοῦν-
 τες. οὐ γὰρ ποσὸν ἀπὸ τῶν πόλεως καὶ τῶν ἐνδῆα καὶ παρῶ-
 ἑσπαμον ἐκαστῶ φρατῶν τῶν. ὁ γὰρ Κάτων μετὰ ὁδοῦ κριντὰ ἔτη
 δίκην ἀπολογῶν μολίς, ἔφη χαλεπὸν εἶναι, βεβιωχότα μετ'
 δῆλων, ἐν δῆλοις ἀπολογῶν. Καί τῶν ὅτι καταλύσαν-
 τος Ἀντωνίου, οὐτὶ μικρῶ βασιλικῶτερα καὶ δημοφελέστερα
 γυμνάσιον πολιτεύματα παρῶν τῆ τελευτῆ πόλιτες ὁμολοῦσιν.
 αὐτὸς ὅτι τῶν νέους ἔχει καὶ νόμοις ἀσπῆρας ἀφροσύνας, ὡς ἐδο-
 ρυθίσθη, Ἀχούσατε (εἶπε) νέοι γέροντος, οὐ νέος ἔχοντες ἢ κρυ-
 ον. ἢ ὁ Περικλέους πολιτεία ὁ μέγιστον ἐν γῆρα κρείστος ἔχεν,
 ὅτε καὶ τὸ πόλεμον ἀρχῆς τῶν Ἀθηνῶν ἐπέσει. καὶ παρῶν
 μουμῶν ἐκαστὰ κατὰ μέτρον λέγουσιν παρῶν ἐξακισμῶν οὐ-
 πλίτας, ἐπέσει καὶ διεκάλει, ε, μονο. οὐτὰ ὅπλα τῶν δῆμου καὶ
 τῶν κλῆσι τῶν πυλῶν ἀποσφραγισάμενος. ἀλλὰ μὲν ἀπὸ
 Ξενοφῶν παρ' Ἀγισίλαου γέγραπεν, αὐτοῖς ὀνόμασιν ἀξίον
 ὅτι ἀρχαίμασιν. Πείρας γὰρ (φησὶ) νεότητος οὐ κρείστων
 ὁ σκείνου γῆρας ἐφάνη; ἡ μὲν γὰρ τοῖς ἔσπροις ἀκμάζων
 οὕτως φοβερός ὡς ὡς Ἀγισίλαος ὁ μῆκιστον τῶν ἀγῶνων
 ἔχον; ἡνος δὲ ἐκποδῶν γυμνασίου μάλλον ἢ ὅσησαν οἱ πο-
 λέμιοι ἢ Ἀγισίλαου, καὶ παρ' ἡρατοῦ τελευτήσαντος; ἡς
 ὁ συμμάχους θάρσος παρέχεν ἢ Ἀγισίλαος, καὶ παρ' ἡδῆ
 παρῶν το τερμα τῶν εἰσῶν; ἡνα ὁ νέον οἱ φίλοι πλέον ἐπό-
 ησαν ἢ Ἀγισίλαον γυμνασίου ἀποθανόντα; εἶτα σκείνοισ
 μὲν τηλικῶτα ἀρχῆς ὁ χρόνος ὅσα ἐκώλυεν, ἡμεῖς ὅτι
 νῦν βυφῶντες ἐν πολιτείας, μὴ τυραννίδα, μὴ πόλεμιν ἡ-
 να, μὴ πολιτικῶν ἐχούσας, ἀπολέμοις ὁ ἀμίλλας, καὶ φι-
 λοτιμίας νόμοις τὰ πολλὰ καὶ λόγῳ μετὰ δίκης φραγομένης, ἀπὸ
 φιλίας μὲν, οὐ μόνον φρατῶν τῶν τότε καὶ δημογωγῶν,

A Cato quidem dicebat senectuti, quæ ex sese multa haberet incommoda, non deberet turpitudinem vitij superaddi. Atqui cum multa sint vitia, nullo minus est ocium, ignavia, & mollicies, quæ viro seni dedecus adferunt, è curia se in muliebrē domus curationem includenti, aut in agro messores & lectrices stipularum inspicienti:

Asi Oedipus ubi, nobilitas, enigmata?
 Etenim qui in senectute ad rempublicam se conferrat, nunquam ante in ea versatus, (sicut Epimenidem dicunt, cum adolescens obdormiisset, post 1. annos evigilasse iam senem) & tam longinquo se cumq; aucto ocio relicto, in certamina se ac occupationes conijciat infuetum atq; inexercitatum, & neq; in rebus civilibus, neque inter homines versatum, reprehensus aliquis Pythiæ illud obijcere possit: Sed ad me venisti, magistratum & populi gubernationem quærens: intempestive pulsas prætorii ianuam (velut infcitior aliquis noctu per comensationem accedens aut hospes) non locum aut regionem mutare, sed vitam cuius es imperitus, inire cupiens. Quod enim Simonides dixit, Civitas virum docet, verū est de his, quibus adhuc tempus est dediscendi sua, & addiscendi scientiam, quæ multis certaminibus atq; rebus ægre elaborantur, vbi tempestive ingenium apprehendit, quod labores difficultateq; facile ferre possit. Hæc videntur non male in eum dici, qui in senectute incipiat remp. gerere. Atqui contra videmus à prudentibus adolescentes & iuvenes à tractandis publicis negociis arceri: testanturque hoc leges, vbi præco in concione non Alcibiadas aut Pytheas ad suggestum progredi iubet, sed qui annum ætatis quinquagesimum excesserint, ad dicendum & consulendum exhortatur. Non enim insolentia audaciæ & imperitia & impulsio vnicuique militum * * At Cato octogenario maior cum diceret causam, Difficile, inquit, est eum qui cum alijs vixisset, aliorum subire iudicia. Cæsaris vero Augusti actiones sub finem vitæ, nihilo reliquis minus imperatore dignas, aut in publicum viles fuisse in confesso est. & ipse cum iuvenes moribus legibusque austeris corrigeret, ijque tumultuarentur: Audite, aiebat, iuvenes senem, quem senes iuvenem audierunt. Periculis quoque administratio reipublicæ plurimum in senectute virium habuit, cum & bellum ut susciperent persuasit Atheniensibus: & cum alieno tempore configere cum 1. x millibus armaturæ grauis militum vellent, obstitit ac prohibuit, tantum non arma populi & claves portatum sigillo suo muniens. Quæ autem Xenophon de Agefilao scripsit, par est ipsius verbis referri. Qua, inquit, iuventute non fuit præstantior eius senectus? Quis enim ætate vicens tanto terrori hostibus fuit, quando Agefilaus prope finem vitæ? Quo sublato magis gauisi sunt hostes, quam Agefilao, quanquam grauis annis decessit? Quis socijs animos addidit, nisi Agefilaus, quanquam ei iam mors immineret? Quem iuvenem amici maiore sunt profecuti desiderio, quam Agefilauum senem mortuum? Ergo illos à tantis rebus gerendis ætas non abstinuit: nos in republica luxuriantes, nullam tyrannidem, nullum bellum, nullam obsidionem sustinentes, certamina duntaxat & contentiones quæ legibus plerunq; orationibus, ac iudicio finiantur, ob ignaviã actiones subterfugimus? scilicet non prætoribus modo & oratoribus præcis,

sed & poetis, & sophistis, & histrionibus fatentes nos esse deteriores. Siquidē senex Simonides choris victoriam reportavit: idque inscriptio testatur his extremis versibus:

*Octoginta annos Simonida iam tibi nato
Gloria doctrina est parva Leoprepida.*

Sophocles fertur, cum ut desipiēs esset à filijs in iucium vocatus, recitasse de Oedipo Coloneo chori in scenam progredientis carmen, quod incipit:

*Equorum feracis huius, hospes regionis
Venisti ad optimum agrum
Albicantem Colonom.*

Vbi frequens philomela suaue cantillat virentibus in vallibus.

quod cum perplacuisse, è foro tanquam è theatro cum plaufu & clamore eorum qui aderant deductus est. Hanc quidem constat Sophoclis esse inscriptionem.

Carmen hoc Herodoto composuit Sophocles, annos natus LV.

Philemonem quoque comicum, & Alexidem in scena certantes mors occupavit. Paulum tragædū Eratosthenes & Philochorus scripserunt annos xxx natum, octo tragædias quatrduo decertasse paucis ante obitum diebus. Nonne autem turpe est senibus scenicis concionales senes videri turpiores, & desertores sacrorum re vera certaminum, deposita ciuili persona, nescio quam eius loco induere. nam de rege agricolam fieri, nimis est humile. Quando enim Demosthenes ait iniuriam Paralo nauī fieri (quæ sacra erat tritemis) quod ligna, vallos, & pecudes cogere tur Medix vehere: nonne vir ciuilis post præmiorum in certaminibus tribuendorum, & Bœotarchiæ, ac inter Amphictyones primi in confessu loci obitam functionem, si his relictis videatur occupatus farinarum aut fracium dimensione, vel lanæ ouillæ negociatione, videbitur plane id quod prouerbio iactatur equi senium sibi nulla coactus necessitate inducere? Equidem illiberale officium & forum sectari ab administratione reipublicæ, non est aliud, quàm si matronæ liberali & pudicæ vestibus suis detractis cincturam illiberalem circundes, eamque in caupona colloces. eodē quippe modo ciuilis virtutis maiestas atque dignitas pessundatur, vbi ad rei familiaris procurationem, & quæstum faciendum pertrahitur. Quod si (id quod restat) oblectationes & saginationes istas, nomine quietis atque fruitionis commodorum velantes, in his paulatim tabescentem consenescere iubent ciuilem virum: nescio de duabus turpibus imaginibus vtri similior sit futura eius vita. Voluntne cum Veneris sacra per omnem vitam colere, & nauim nondum portui subeuntem, sed adhuc in alto vehentem deserere? Aut quemadmodum nonnulli ioci causa Herculem inepte pingunt apud Omphalem in veste crocota sedentem, seque verberandum & comendum ancillis præbentem: ita ciuilem virum posito leonis exuvio ad mensam reclinabimus, vt semper epuletur, ac tibias barbitaque audiat? Nec pudorem nobis vox ista Pompeij Magni incutiet? qui à Lucullo ob intempestiuam tanto natu ambitionem honorum ac magistratus gerendi reprehensus, post rem domi militiæque gestam balneis, cœnis, ac quotidianis conuiujs, ocio dissoluto, ac splendidissimis ædificijs dedito, respondit: Magis esse intempestivum luxuriare senem, quam rempublicam gubernare.

A ἄλλὰ καὶ ποιητῶν καὶ σοφιστῶν καὶ ἱστορικῶν ὁμολογοῦντες εἶναι κακίους. εἶγε Σιμωνίδης μὲν ἐν γῆρα χοροῖς σίκκα, καὶ Στυπύζαμμα δηλοῖ τοῖς τελευταίοις ἔπεσιν,

Ἀμφὶ διδασκαλίῃ Σιμωνίδῃ ἔσπετο κούδος
Ὀδῶν κρονταίτη, παιδὶ Λεωπαρέπεος.

Σοφοκλῆς δὲ λέγεται μὲν ὑπὸ ἡδὴ παλαιότητος δίκην φθῶγον, ἀναγνῶναι τὴν ἐν Οἰδίποδι παρὰ τῆς Κολωνοῦ πᾶρδον, ἢ ὅστιν ἄρχῃ, Εὐίππου ξένη τῶνδε χῶρος ἴκτου τὰ κερπίσα γὰς ἔπαυλα, τὴν ἄρχῃτα Κολωνόν, εἶτα λίγχα μινύρεται θαμίζουσα μάλις ἀπὸν χλωραῖς ὑπὸ βάσας.

B θαυμαστὸν δὲ τῶν μέλους φθιόντος, ὡς ἄρ' ἐν θεάδου τῶν δικαστηρίου παρὰ πεμφθῆναι μὲν κρότου καὶ βοῆς τῶν παρόντων. Ἐπιτὶ δὲ ὁμολογοῦν μὲν Σοφοκλέους ὅτι ὁ δὲ πηγαμμέπον. Ὡδὴν Ἡροδότου τῶνδε Σοφοκλῆς ἐτέων ἂν πέντ' ὅτι πενήτησιτα. Φιλήμονα δὲ τὴν καμικὸν καὶ Ἀλέξιν ὅτι τῆς σκίωης ἀγωνιστοῦ καὶ τεφαυροῦ οὐ θάνατος κατέλαβε. Πάλλον δὲ τὴν βαρῶν Ἐραπαδέης καὶ Φιλόχορος ἰσορροπὴν ἐβδμήκοντα ἔτη γεγηνημένον, ὅκτῳ τετραχῶδίας ἐν τέταρτον ἡμέρας ἀγαγόνισατα μικρὸν ἔμπαρθεν τῆς τελευτῆς. ἄρ' οὖν σὶκ ἀγρόν ὅτι τῶν ἀπὸ

C σκίωης γερὸν τῶν τῶν βήματος ἀγυνετέρεσι ὁρατα, καὶ τῶν ἱερῶν ὡς ἀγροῦ δέξισα μύοις ἀγῶνων, ἀποτίθεσθαι τὸ πολιτικὸν παρῶσων, σὶκ οἶδα ὅποιον ἀπτιμεταλαμβαίνοντας. καὶ γὰρ ὁ τῆς γεωργίας ἐκ βασιλικῆς, ἄπεινόν. ὅπου γὰρ ὁ Δημοσθένης φησὶν ἀνάξια πάσῃ τῶν παρῶλον ἱερῶν οὐσαν τεύρη, ξύλα καὶ χῶρος καὶ βοσκήματα πρὸς Μειδία παρῶκαμίζουσαν, ἢ που πολιτικὸς ἀπὸ ἀγρονοτίας καὶ βοιωτῶν καὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι παρῶδρίας ἀπολιτῶν, εἶτα ὁρῶ μύος ἐν ἀγροῦ καὶ τεμφύλων ἀγαμέθῃσι, καὶ πόκῃσι παρῶδῶτων, οὐ πῶρτά πασι δέξῃ τῶν δὴ ὁ καλούμενον ἵππου γῆρας ἐπάγασθαι, μηδένος ἀπαγκάζοντος; ἐργασίας γε μὲν βασιλεύσου καὶ ἀγροῦ ἀπτιθεσθαι μετὰ πολιτείας, ὁμοίον ὅτι τῶν γεωργίας ἐλθῶν καὶ σῶφρονος ἐνδύμα παρῶσῶντα καὶ παρῶζωμα δόντα, σιμῶν ὅτι καπηλείου. καὶ γὰρ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς οὕτως ἀπόλυται ὁ ἀξίωμα καὶ ὁ μέγθος παρῶς ἴνας οἰκονομίας καὶ γεμησιμοῖς ἀγροῦ. ἀπὸ (ὅσῳ λοιπὸν ὅτι) παρῶνας καὶ ἀπολαύσεις τῶν ἡδύπατέας καὶ τῶν ἡυφῶς ὀνομάζοντες, ἐν τῶνταις μῶρῶν ἡσυχῇ παρῶκαλάσι γεροσῶν τῶν

D πολιτικῶν, σὶκ οἶδα ποτέρα δύνῃ εἰκῶνων ἀγροῦ παρῶπειν δέξῃ μῶλλον ὁ βίος αὐτῶν ποτέρον ἀφροδίσα ναύταις ἀγροσι, πῶρτα τῶν λοιπῶν ἢ δὴ χροῦν σὶκ ἐν λιμῆσι τῶν ναδὸν ἔχουσιν, ἀλλ' ἐν πλέουσιν ἀπολείποισιν ἢ κατὰ ἄρ' ἐνιοῖ τῶν Ἡρακλέα παίζοντες σὶκ ὅτι γράφοισιν, ἐν Ὀμφόλης κροκατοφῶρον ἐνδιδόντα Λυδαῖς παρῶπαμῖσι ριπίζῶν καπαρῶπλέκειν ἑαυτῶν. οὕτως τῶν πολιτικῶν ἐκδύσαντες τῶν λεοντῶν καπακακλίναντες, δῶν χῶσῶν ἀεὶ καπακαλλόμενοι καπαταλούμενοι σὶκ ἐπὶ τῶν Πομπηίου Μάγνου φωνῇ δέξῶ παρῶντες, τῆ παρῶς Λόκῶν, ἡ εἶπεν, αὐτὸν μὲν εἰς λουδα

E καὶ δειπνα καὶ σιμοσίας μεθιμενας, καὶ πολλῶν δῆλων ἡδύπατέας, καὶ κατῶσῶν οἰκονομημάτων νεοπαρῶπεις μὲν τῶν κρατείας καὶ πολιτείας ἀφεικῶτα, τῶν Πομπηίου φιλαρχίας ἐγκαλοῦντα καὶ φιλοτημῖαν παρῶ ἡλικίῳ. ἔφη γὰρ ὁ Πομπηῖος ἀφροτέρον εἶναι γερὸν τῶν τρυφῶν ἢ τῶν ἀρχῶν.

μάρτυρ δὲ καὶ τὸ λεγθὲν ὑπὸ Ἐπαμεινώνδα τῷ μεγάλου
 πατρὸς τοῖς Θεβαίοις, ὅτε χιμῶνος ὄντος οἱ Ἀρκάδες παρε-
 κέλευον αὐτοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις διατῆσθαι παρελθόντας εἰς
 τὴν πόλιν, οὐ γὰρ εἶασεν, Ἀλλὰ νῦν μὲν (εἶπε) θαυμάζου-
 σιν ὑμᾶς καὶ θεῶνται παρὰ τὰ ὄπλα γυμναζομένους καὶ πα-
 λαίοντας· αἱ δὲ παρὰ πύλαι καὶ θυροὺς ὄρασι τὸν κύα-
 μον κέκλιοντάς, ὅθεν αὐτῶν ἠγήσονται διαφέρον. οὕτω δ' ἡ
 σεμνὸν ἔστι γάμα προσούτης λέγων πικρὰ παρὰ τῶν καὶ ἡ-
 μῶντος· ὁ δὲ ἐν κλίῃ διημερῶν ἢ καὶ ἡμέρας ἐν γωνίᾳ
 σοῦ φλυαρῶν καὶ ἀπειροπόνητος, ἀκαταφρόνητος. τὸ το
 δὲ ἀμέλει καὶ Ὀμηροῦ διδάσκει τοὺς ὀρθοὺς ἀκούοντας, ὁ μὲν
 γὰρ Νέστωρ στρατιώτης ἐν Τροίᾳ, σεμνὸς ἦν καὶ πολυέ-
 μητος, ὁ δὲ Πηλεὺς καὶ Ὁ Λαέρτης οἰκουροῦντες ἀπερρίφθη-
 σαν καὶ κατεφρονηθήσαν. ὅθεν γὰρ ἡ τῶν φρονητῶν ἐξίς ἰσοῦς
 ὑπερβαίνει τοῖς μετέσιν αὐτοῦς, ἀλλ' ὑπὸ δ' ἑξῆς ἀνε-
 μῶν καὶ ἀταλασθέντων κατὰ μικρὸν, ἀείψαν ποτε φρονητῶν
 μελέτω, τὸ λογιστικὸν καὶ παρὰ κλίον ἐγχειροῦσθαι καὶ ἀκα-
 ταφροσύνης. λάμπει γὰρ ἐν χρεῖαισιν ὡς περὶ δι' ἀρετῆς
 χαλκὸς σφάματος ἀδένειαίου γὰρ τόσον κακὸν παρὰ τῆς ταῖς
 πολιτείας τῆς παρ' ἡλικίας ὅτι τὸ βῆμα καὶ ὁ στρατήγιον
 βαδίζοντων, ὅσον ἔχουσιν ἀγαθὸν πῦρ ἀλάβηται καὶ πῦρ
 φρονησιν, καὶ τὸ μὴ φαινόμενον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐσφαλμένα,
 τὰ δὲ ὑπὸ δόξης κενῆς παρὰ κίπτεται παρὰ τὰ κρινὰ καὶ
 σιωπῆ φιλιαδαί τον ὄχλον, ὡς περὶ θάλατταν ὑπὸ πηδ-
 μάτων ἐκλαρατόμενον, ἀλλὰ παρὰ τὸς χειρῶν καὶ με-
 τείως τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ὅθεν αἱ πόλεις ὅταν πλάσωσιν ἢ
 φοβηθῶσι, προσουτέρων ποιοῦσιν ἀρχὴν αἰδεσθῶν καὶ
 πολλάκις δὲ ἀγροὺς κατὰ γούσας γέροντα μὴ δέοντων μη-
 δὲ βουλόμενον ἰσάγεισιν, ὡς περὶ οἰάκων ἐφαλάμενον, εἰς
 ἀσφαλὲς καταστῆσαι τὰ παρὰ γάματα, παρὰ σάμηναι τε
 στρατηγῶν καὶ δημαγωγῶν βοᾶν μέγα καὶ λέγειν ἀπὸ βύσσι, καὶ
 νῆ Δία τοῖς πολεμίοις ἀφαιρῶντας εὐμάχεσθαι δυναμέ-
 νους· οἷον οἰρήτορες Ἀθηνῶν Τιμοθέου καὶ Ἰφικράτη Χάρη-
 τα τὸν Θεοχάρους ἐπαποδύοντες ἀκμάζοντα τὰ σώματα
 καὶ ῥωμαλέον, ἢ ζῶντων τοιοῦτον εἶ) τὸν τῆς Ἀθηνῶν στρατη-
 γόν, ὁ δὲ Τιμοθέος, Οὐ μὰ τοὺς θεοὺς (εἶπε) ἀλλὰ τοιοῦτον
 μὲν εἶ) τὸν μέλλοντα τὰ στρατηγῶν τὰ σφάματα καμίζειν·
 τὸν δὲ στρατηγὸν ἅμα παρὰ τῶν καὶ ὀπίσω τῶν παρὰ γάμων
 ὄραντα, καὶ μηδεὶ πάθει τοῖς παρὰ τῶν συμφορῶντων λογι-
 σμοῖς ἐπιφρονητόμενον· ὁ γὰρ Σοφοκλῆς ἀσάμνος εἶπε τὰ
 ἀφροσύνη γερμεθῶς ἀποπεφθῆναι κατὰ τὸν ἀγροῦν
 καὶ λυπηθῆναι δεσποτίω· ἐν δὲ ταῖς πολιτεῖαις οὐχ ἕνα δεῖ
 δεσποτίω ἐρωτᾶ παίδων ἢ γυναικῶν ἀποφύγειν, ἀλλὰ
 πολλοὺς μακικωτέροις τοῦτου φιλονεικίαι, φιλοδοξίαι, τὴν
 ποδ παρὰ τῶν εἶ) καὶ μέγιστον ἐπιθυμίαν, γυναικῶν τῶν φρόνου
 νόσημα καὶ ἐνηλοτυπίας καὶ διχοστασίας· ὡν τὰ μὲν αἰτίαι
 καὶ παρὰ ἀμβλυψί, τὰ δὲ ὅλως ἀποσβέννισι καὶ καταφύγει
 τὸ γῆρας, οὐ τοσοῦτον τῆς παρὰ κλίον ὁρμῆς παραφροσύ-
 νων, ὅσον τῶν ἀκρατῶν καὶ ἀπαύρων ἀπερύκει παθῶν, ὡς τε
 νήφοντα καὶ κατεστηκῶν τὸν λογισμὸν ἐπάγει ταῖς φρονη-
 σιν. οὐ μὲν δ' ἀλλ' ἔγω καὶ δοκίμω ἀκαταφροσύνης εἶ) λό-
 γος, παρὰ τὸν ἀρχόμενον ἐν πολιτείᾳ νεανιδεῖσθαι λεγόμε-
 νος, καὶ κατὰ πτόμενος ἐκ μακρῆς οἰκουρίας ὡς ἀρνοσπείας,
 ἀξιασμελὲς καὶ κινεῖσθαι γέροντος ὅτι στρατηγῶν ἢ γράμα-
 ματῶν, Μὲν αὖ παλαίπρω ἀτρέμας τοῖς ἐν δεινίοις.

A Testatur hoc illud magni Epaminondæ ad Theba-
 nos dictum, cum hyeme Arcades ab ipsis peterent,
 ut urbem ipsorum ingressi in ædibus vna habita-
 rent. prohibuit enim ac dixit: Nunc Arcadibus nos
 sumus admirationi, cum nos spectant in armis cor-
 pora exercentes atque luctantes: si autem videant
 nos ad ignem desiderere & fabas tundere, nihilo ipsis
 præstantiores nos putabunt. Ita præclarum sane est
 spectaculum senex orans, agens aliquid rei, & hono-
 re affectus. qui verò dies ad mensam exigit, aut in
 angulo porticus desidens nugatur, is facile contem-
 nitur. Nimirum autem Homerus hoc quoque
 docet eos, qui ipsum recte intelligunt. Etenim Ne-
 stor in bello versans Troiano, suspiciebatur, inque
 summo erat honore. Peleus autem & Laertes domi
 desidentes, abiecti erant ac sprete. Neque enim ha-
 bitus prudentiæ qualis fuerat manet in iis, qui sese
 ocio dederunt: sed ignavia cum paulatim dissipat.
 cum ad hoc requiratur subinde cura aliqua & medi-
 tatio, quæ ratiocinatricem & actiones gubernantem
 animi facultatem excitet atque repurget. etenim vsu
 ratio splendescit, quo pacto

Aes v sibus nitescit.

Ceterum imbecillitas corporis non tantum adfert
 incommodi iis qui confecta iam prope ætate ad tri-
 bunal & prætorium se conferunt, quantum vtilitatis
 eorum ipsorum cautio atque prudentia secum tra-
 hit. Vsu enim rerum instructi, non vana ambitione
 impuls, rempublicam capeffunt. neque populum vi
 secum rapiunt tanquam mare ventis exagitatum: sed
 placide ac moderate cum iis agunt, cum quibus res
 est. Itaque ciuitates vbi aliqua aduersitas aut metus
 incidit, gubernari à senibus cupiunt: & sæpe ex agro
 senem aliquem nihil tale desiderantem inuitumque
 ad clauum reipublicæ pertrahunt, eique reipublicæ
 constituendæ munus dant: repudiatis prætoribus &
 oratoribus qui magnum clamare, & vno spiritu per-
 orare, immo etiam per medios hostes penetrare
 pulcre pugnando calleant. In locum Timothei &
 Iphicratis oratores Athenienses Charetem Theo-
 charis F. subornantes, valido & vigenti viribus cor-
 pore virum, talem autumabant debere esse ducem
 Atheniensium. Ibi Timotheus, Non me hercle, in-
 quit, ducem talem oportet esse: sed eum, qui ducis
 stragula sit portaturus. imperatorem autem eum esse
 necesse est, qui rem antegressa & consecutura animo
 videns, nulla perturbatione sibi rationes eorum quæ
 sint in rem futura excuti sinat. Sophocles quidem
 dixit, lubenter se à re Venerea profugisse tanquam à
 fero & rabioso domino. At in republica non vnus
 tantum dominus fugiendus est amor mulierum aut
 puerorum, sed hoc multo insaniore, studium con-
 tentionis, ambitio, primi loci appetentia, qui morbus
 invidiæ est & obtrectationis ac diffidiorum feracissi-
 mus. Horum vitiorum alia senectus retundit atque
 deminuit, alia omnino abolet atque restinguit: non
 tantum de incitationibus animi ad agendum detra-
 hens, quantum ab impotentibus ac feruidis revel-
 lens motibus, ut sobria ac composita ratione cogita-
 tiones possint suscipi. Veruntamen habeat, videatur-
 que habere momentum hæc oratio ad mouendum
 cohibendumque eum, qui iam canescens ad rem-
 publicam se iuuenili conatu conferre incipit, inhi-
 beatque à longa rei domesticæ procuratione veluti
 diuturno morbo exurgentem senem, & ad prætu-
 ram se aut negociationem effertentem:

Miser, tuis te in stratis placide contine.

ea quidem certe iniqua est, nihilque cum illa simile habet, quæ cum qui in administratione reipublicæ ac certaminibus civilibus vitam exegerit, non finit ad facem ac coronidem vitæ progredi, sed reuocat, iubetque tanquam è longo itinere alio se conuertere. Sicut enim qui senem nuptias meditantem, coronatumque & vinctum dehortans, & ea occinens quæ in Philoctetam dicta sunt,

*Quæ te puella, quæ virgo iuuenula
Te recipiet? quas nuptias paras miser?*

nihil facit absurdi: (quando ipsi quoque in seipso multa ludunt talia,

Duco uxorem, probe scio, vicinis quoque.)

qui vero per longū tempus cum vxore vixerit commode, cum iubens hac dimissa propter senectutem solum viuere, aut pellice adscita in vxoris locū, nihil is ad extremam peruersitatem sibi fecerit reliquum. sic ratione non caret, si quis accedentem ad populi gubernationem senem, aut Chlidonem agricolam, aut Lamponem nauicularium, aut aliquem ex Horto philosophum, redhibeat inque ocio vsitato contineat. Phocionem autem vel Perielem vel Catonem ita compellans, Heus hospes Atheniensis aut Romane, arida confecte senectute, missam iam nunc rempublicam fac, ac versari circa tribunal & procurare prætorium desinens rus propera, ibi cum vetula ancilla agriculturæ vacaturus, aut in rei familiaris administratione reliquum vitæ consumpturus, is iniqua suadet, & iniuria virū ciuilem afficit. Quid verò? dices. nonne audimus militem in comœdia dicentem?

Albus capillus iam me donauit rude.

Omnino, amice. nam famulos Martis vigere viribus ætateque conuenit, utpote qui tractent

Bella manu, bellique opera ardua.--

in quibus ut etiam canos senis galea occultet,

Robore membra tamen paulatim destituuntur,

alacritatemque vires produnt. At à consiliiarii, Forensis, Urbaniq; Iouis administris, non pedum manuumve opera exigimus, sed consilii, prouidentia, rationis: non tumultum & strepitum in turba excitantis, sed prudenter ac tuto consulentis: vnde elucescat canities & ruga rideri solita, testis peritiæ, auxilium ad persuadendū adferens, gloriamque ingenii concilians. Nam ad parendum iuuenilis, ad imperandum senilis ætas accommodata est. ac maxime salua est ciuitas, vbi consilia senum, & iuuenum arma obtinent. laudaturque maiorem in modum isthuc:

Primum at æte graues, & forti pectore claros

Nestoream ad nauim conductos dicere iussit,

Consiliumque dare.--

atque ideo optimatum magistratum Spartanæ ciuitatis regibus adiunctum Apollo presbygeneas, id est, magno natu præditos, Lycurgus diserte Gerontes, id est senes, nominauit. Et Romanorū Senatus in hunc vsque diem à senio nomen gerit. atque vt lex coronam ac diadema, ita canos natura venerabile dignitatis & principatus signum fecit. Et geras, quod eximium honorem, ac geræ ream, quod venerari significat, à senectute eiusque præstantia Græcis retinentur. quæ sane nō in eo consistit, quod calida lauantur, & mollius dormiunt: sed quod ob prudentiam in ciuitatibus regio sunt in honore, quæ instar sero fructum reddentis plantæ suum & perfectum bonum in senectute demum, ita natura comparante, profert. Certe regem illum regum à diis hoc petentem,

O consultores mihi sint bis quinque Pelasgi,

Tales consilio, qualis Nelida senex es;

A ο δὲ τὸν ἐμβροδωκῆτα πολιτικῆς πράξεσι καὶ διηγωνισμένον
ὄκ ἐὼν ἐπὶ τῷ δῶδα καὶ τῷ κερωνίδα τῆ βίου παρελ-
θεῖν, ἀλλ' ἀνακαλύμνους, καὶ κελύων ὡς πρὸς ὄδου μα-
κροῦ μεταβαλέσθαι, πηλυτάσιν ἀγνώμων καὶ μηδὲν ἐκείνῳ
παρασεικῶς ἔστιν. ὡς πρὸς ὄγα μείν' ὄρα σκβαζόμενοι γέ-
ροντα ἐρεφαιωμένον καὶ μωροζόμενον ἀποτρέπων, καὶ λέγων
τὰ πρὸς τὸν Φιλοκλήτην,

Τίς δ' αἰσένυμφη, τίς δὲ παρθένο νεα

Δέξαιτ' αἰδύγ' οἶω ὡς γαμειν' ἔχεις πάλας, ἐκ ἀ-
τοπὸς ἔστι. καὶ γὰρ αὐτὸ πολλὰ τοιαῦτα παίζουσιν εἰς ἑαυτοῦς,

B Γαμψὲ γέρον, ὅ οἶδα, καὶ τοῖς γείτοσιν. οὐδὲ τὸν πάλας
συνωικνωῦτα καὶ συμβουῶτα πολὺν χρόνον ἀμέμπτως,
οἰόμενος δεῖν ἀφῆσαι ἀπὸ τῆ γῆρας τ' ἡλικίᾳ, καὶ ζῆν κατ'
ἑαυτὸν ἢ παλλακίδιον ἀπὸ τῆς γαμετῆς ἐπιπαύσασθαι,
σκαίοτητος ὑπερβολῶν ὄκ ἀπολέλοιπεν. οὕτως ἔχει ἡνὰ
λόγον τὸ παρεσικῶς δῆμα παρεσούτω, καὶ Χλιδώνα τὸν
γεωργόν, ἢ Λάμπωνα τὸν ναύκληρον, ἢ ἴπνα τῷ ἔκ τῆ κήπου
φιλοσόφῳ, νοσητέσθαι καὶ καταχεῖν ἐπὶ τῆς σιμῆτος ἀ-
παραγμοσύνῃς ὁ δὲ Φωκίωνος, ἢ Κάπῳνος, ἢ Περικλέους ἐ-
πιλαβόμενος, καὶ λέγων, Ὡς ἔξετε Ἀθῆναι, ἢ Ρώμαί, ἀζα-
λέα γῆρα καταιτιδῶν κήδη γραφάμενος ἀπολείπειν τῷ

C πολιτεῖαι καὶ τὰς πρὸς τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον ἀφῆσαι ἀφῆ-
τελῶς καὶ τὰς φρονιδῆς, εἰς ἀγρὸν ἐπέιγη. σὺ ἀμφιπό-
λω τῆ γεωργία σιωεσόμενος, ἢ πρὸς οἰκονομία ἡνὴ καὶ λο-
γισμοῖς ἀφῆσόμενος τὸν λοιπὸν χρόνον, ἀδικα πείθει καὶ
ἀχάριστα πρὸς τὴν τὸν πολιτικὸν πῶν; (φῆσαι τις αἰ) ὄκ
ἀχούμεν ἐν κωμῳδίᾳ στρατιώτου λίγητος, Λακῆμε δρῖξ
ἀπόμοσον ἐστεύθει ποιῆ; πῶν μὲρ οἶω ὡς ἐπαῖρε. τοῖς γὰρ
Ἀρεὸς θεράποντας ἦσαν ἀρέπει καὶ ἀκμάζειν, οἳ δὲ πόλε-
μοι πολέμοιο τε μέμμερα ἔργα διέποντας, ἐν οἷς τῶ γέροντος

D καὶ τὸ κρείνος ἀποκρύψῃ τὰς πολιὰς, ἀλλά γε λάθρη γῆρα
βαρυνέται, καὶ παραπολείπει τῆς παρθεμίας ἢ δύναιμις
τῆς δὲ τοῦ βουλαίου καὶ ἀγροαίου καὶ πολιέως Διὸς ὑπη-
ρέτας, ἐπὸ δῶν ἔργα καὶ χειρῶν ἀπαποδίδει, ἀλλὰ βουλήσ καὶ
παρανοίας καὶ λόγου, μὴ φαίαν ποιουῦτος ἐν δῆμα καὶ φό-
φον, ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος καὶ φρονιδα πεπυμνῶν καὶ ἀσφά-
λειαν οἷς ἢ γελωδῆν πολιὰ καὶ ρυτῆς, ἐμπειρίας μῦρτυς ἐ-
πιφαίνεται καὶ πειροῖς σιωεργὸν αὐτῶ καὶ δόξαν ἠτους παρθε-
πῆσοι περὶ τὰ γῆρας, ἢ γῆρας, ἢ γῆρας, καὶ μά-

E λιστα σῶζεται πόλις ἐντα βυλαῖ γέροντων, καὶ νέων ἀνδρῶν
δρεφειοῖσιν αἰχμῆ καὶ τὸ Βουλιῶν δὲ πρὸς τὸν μεγαθύμῳ
ἴξε γέροντων Νεστέρεν πρὸς τὸν νῆ, ταμμασῶς ἐπαρνεῖται,
διὸ τῷ μὲρ ἐν Λακεδαίμονι πρὸς τὸν πρῶτον ἀριστοκρα-
πῆσαι τοῖς βασιλευσιν ὁ Πύθιος παρθεμῆρας, ὁ δὲ Λυκέρ-
ρος αἰπκρῆ γερουσίαν ὠνίμασεν ἢ ὅ Ρώμαίων σύγκλητος
ἀχρηνῶ γερουσία καλεῖται. καὶ κατὰ τὸ νόμος τὸ ἀφῆσθαι
μα καὶ τὸν ἀφῆσαι, οὕτω τῷ πολιτῶν ἢ φύσις ἐντιμον ἢ γεμο-
νικῶ σύμβολον ἀξιώματος ἐπιτήσοι καὶ τὸ γέρας, οἶμα,
καὶ τὸ γεραίρειν ὄνομα, σεμνὸν ἀπὸ τῶν γέροντων ἡμῶν
ἀφῆσθαι, οὐχ ὅτι θερμολατοῖσι καὶ κακῶδοσι μαλακῶ-

F τερον, ἀλλ' ὡς βασιλικῶν ἔχοντων πᾶσιν ἐν ταῖς πόλεσι
καὶ τῆ φρονῆσιν, ἢ κατὰ τὸν ὄψιμαρπου φυτῶ τὸ οἰκῆον ἀγα-
θὸν καὶ τέλειον ἐν γῆρα μάλισ ἢ φύσις ἀποδίδασσι. τὸν γαῖ
βασιλέα τῶν βασιλέων ἀχούμεν τοῖς θεοῖς, τοιοῦτοι
δέκα μοι συμφραδέμοιες εἶεν Ἀχαιῶν οἷος ἡνὴ ὁ Νέστωρ,

ὁ δὲ εἰς ἐμέμψατο τῶν ἀρχόντων καὶ μὲν ἐπὶ πνεύματι Ἀρχόντων,
 ἀλλὰ σπουδάζω ἀποδύεσθαι, ὅτι ἐν πολιτείᾳ μόνον, ἀλ-
 λά καὶ ἐν πολέμῳ μεγάλῳ ἔχειν ῥοπὴν ὀφείλει. Σοφὸν
γὰρ ἐν βούλευματι τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾶ, καὶ μία γνώμη
λόγον ἔχουσα καὶ πειθᾶ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα διαφρασί-
τεται τῶν κρινῶν. ἀλλὰ μὲν ἢ τε βασιλεία τελειωτάτη
 πασῶν οὐσα καὶ μέγιστη τῶν πολιτειῶν πλείστας φρονίδας ἔ-
 χει καὶ πόνοισι καὶ ἀσολίας. τὸν γὰρ Σέλδρον ἐκάστοτε
 λέγειν ἔφασαν, εἰ γνοίεν οἱ πολλοὶ τὸ γραφεῖν μόνον ὅτις ο-
 λῆς ἔσται καὶ ἀναγιγνώσκον ὅσον ἐργώδες ὅστιν, ἐρριμμένον
 ὅτι ἀν' ἐλέσθαι ἀφάδημα. τὸν δὲ Φίλιππον ἐν καλῶ
 χροίῳ μέλλοντα καταπρατοπεδέειν, ὡς ἤκουσεν ὅτι χόρτος
 ὅτι ἐστὶ τοῖς ὑποζυγίοις, Ὡς Ἡρακλῆϊς (εἶπεν) οἷος ἡμῶν
 ὁ βίος, εἰ καὶ πρὸς τὸν τῶν ὄνων χαρὸν ὀφείλομεν ζῆν. ὡσα
 ἴστω καὶ βασιλεῖ παραινῆν παρῆσθαι γυμνασίου, ὅ μὲν
 ἀφάδημα καταδέσθαι καὶ τὴν πορφύραν, ἱμάτιον δὲ ἀνα-
 λαβόντα καὶ καμπύλιον ἐν ἀγρῶ διατελεῖν, μὴ δοκῆ
 πειρᾶ καὶ ἄωρα πρὸς τὴν ἐν πολιτείᾳ βασιλεύων. εἰ δὲ
 ὅτι ἀξίον ταῦτα λέγειν πρὸς Ἀγιστοῦ καὶ Νουμά καὶ
 Δαρείου, μηδὲ τῆς ὅτις Ἀρείου πάρου βουλῆς Σόλωνος, μη-
 δὲ τῆς συγκλήτου Κάτωνος ἀφ' ἧς ἀφάδημα, οὐκ-
 οὖν μηδὲ Πεισικλῆς συμβουλεύοντι ἐγκαταλιπεῖν τὴν
 δημοκρατίαν. ὁ δὲ γὰρ ἄλλως λόγον ἔχει νέον ὄντα κατακυρ-
 τῆσαι τὸ βῆματος, εἴτα ἐκχέαντα τὰς μακρὰς ἐκείνας
 φιλοτιμίας καὶ ὁρμᾶς εἰς τὸ δημόσιον, ὅταν ἢ τὸ φρονεῖν ὅτι-
 φέρουσα δι' ἐμπειρίαν ἢλικία πρὸς ἀλήθειαν, πρὸς ἔσθαι καὶ
 καταλιπεῖν ὡς περ γυνᾶ καὶ τὴν πολιτείαν καταχρησά-
 μηρον. ἢ μὲν γὰρ Αἰσώπειος ἀλώπηξ τὸν ἔχοντα ὅτι εἰ
 τοῖς κρότωνας αὐτῆς ἀφαιρῆν βουλομένην. (Ἄν γὰρ τούτους
 (ἔφη) μεσοῖς ἀπαλλάξῃς, ἔτεροι πρὸς ἄσπευτοι πεινῶντες) τὴν
 δὲ πολιτείαν αἰεὶ τοῖς γέροντας ἀποβάλλουσαν, ἀναπύ-
 πλαισθαι νέων ἀνάγκη διψώντων δόξης καὶ δυνάμεως, νοῦν
 δὲ πολιτικὸν ὅτι ἔχοντων. πόθεν γὰρ, εἰ μηδενὸς ἴσονται μα-
 θηταὶ μηδὲ θεαταὶ πολιτευομένου γέροντος; ἢ πλοῖον
 μὲν ἀρχόντας οὐ ποιεῖ γράμματα κυβερνητικὰ, μὴ πολ-
 λάκις γυμνασίου ἐν πρῶτῳ θεατὰς τὸ πρὸς κύμα καὶ πνεύ-
 μα καὶ νύκτα χυμῶν ἀγώνων, ὅτε Τυνδαριδᾶν ἀδελφῶν
 ἄλιον ναύτην πτότος θάλασσαν πόλιν ὅτι μεταχειρίσασθαι καὶ πείσαι
 δῆμον ἢ βελῶν δύνανται ἀν' ὀρθῶς νέος ἀναγοῖς βίβλον, ἢ ἄρ-
 λῶν πρὸς πολιτείαν ἐν Λυκίῳ γράμματα, ἀν' μὴ παρ' ἡ-
 νίαν καὶ παρ' οἴακα πολλάκις εἰς, δημοκρατῶν καὶ κρατητῶν
 ἀγωνιστοῦντων ἐμπειρίας ἅμα καὶ τύχαις σωμαποκρίνων
 ἐπ' ἀμφοτέρω, μὲν κινδύνων καὶ πρὸς μὲν λάβῃ τὴν μάθη-
 σιν, ἔκ' ἐστὶν εἰ πῖν. ἀλλ' εἰ δὲ μὴδὲν ἄλλο τὰ γέροντι, παι-
 δείας ἐνεκα τῶν νέων καὶ διδασκαλίας πολιτευτέον ὅστιν. ὡς
 γὰρ οἱ γράμματα καὶ μοιστικὴν διδασκόντες, αὐτοὶ πρὸς ἀνα-
 κρούονται καὶ πρὸς ἀναγιγνώσκουσιν, ὑψηλοῦ μὲν τοῖς μαθητά-
 νοῖσιν, οὐτως ὁ πολιτικὸς, οὐ λέγων μόνον εἰδὲ πρὸς ἀσολίας
 ἔξωθεν, ἀλλὰ πρὸς τῶν τακτικῶν καὶ διοικῶν, ἐπὶ τῶν τὸν
 νέον, ἐργῶν ἅμα καὶ λόγῳ πλατὸν μὲν ἐμφύτως καὶ κα-
 πορηματιζόμενον. ὁ γὰρ τῶν ἀσκητῶν τὸν ἔσπον, ὅτι ἐν
 παλαιῶν καὶ κηρώμασιν ἀκινδύνως ἀρῶν σφιστῶν,
 ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἐν Ὀλυμπιακοῖς καὶ Πυθικοῖς ἀγῶσιν,
 Ἀθηλοῖς ἴππων πῶλος ὡς ἅμα τρέχει, καὶ Σιμωνίδην, ὡς
 Ἀεισίδης Κλεισθέει, καὶ Κίμων Ἀεισίδῃ, καὶ Φωκίων

A nemo de bellicosis istis, & robur spirantibus Achiuis
 reprehendit, sed concesserunt hoc vniuersi, non in
 pace modo, sed in bello etiam magnum esse sen-
 ctutis momentum.

*Sapiens enim consilium plurimas manus
 Superat vel unum:--*

& vnica sententia ad persuadendum apta atque ra-
 tione nitens, pulcerrima ac summa reip. negocia po-
 test conficere. Enimvero regium imperium, quæ est
 perfectissima & amplissima reip. forma, plurimis cu-
 ris, laboribus, occupationibus distinctur. Seleucum
 quidem perhibent identidem dixisse, si pleriq; hoc

B saltem scirent quantum haberet molestiæ, tot scribere
 & legere epistolas, abiectum diadema nõ esse ac-
 cepturos. Et Philippum, cum castra oportuno posi-
 turus loco audiuisset pabulum ibi iumentis defutu-
 rum: Qualis, dii boni, vita nostra est, qui cogimur
 eam vel a sinorum commoditatibus adaptare. Tem-
 pus ergo est, vt regi quoq; grandæuo suadeamus, vt
 deposito diademate ac purpura, tunicam pedumq;
 sumat, & ruri degat, ne canus regnās, res supervaca-
 neas & intempestiuas videatur agere. Quod si hoc
 indignum est, Agefilaum, Numam, aut Darium in-
 beri: ex Areopagitico concilio Solonem, è Senatu

C Catonem itidem non expellemus: neq; Pericli sua-
 debimus, vt popularem reip. formam deserat. nam
 alias quoq; absurdum est, vt qui iuuenis ad tribunal
 per lasciuiam profuuerit, is postquam furiosas suas
 ambitiones atq; impetus in publicū profuderit, vbi
 atas peritiam ac prudentiam attulit, remp. omittat
 atq; destituat, quasi mulierculā qua ad suam libidinē
 explendam fuerit abusus. Equidem Æsopi illa vul-
 pecula à vicinis infestata, abigere eos volētem echin-
 um non sinebat, quod diceret his qui iam essent fa-
 turti remotis, alios esurientes successuros. Ita remp.

D pari à iuuenibus gloriæ & potentia cupidis, pruden-
 tiæq; ciuilibus imperitis. vnde enim parauerint, qui nul-
 lius senis remp. gerentis discipuli ac spectatores fue-
 rint? Nisi forte nauis rectorem de arte gubernandi
 scriptus liber facere non potest eum qui non sæpe in
 puppi spectauerit certamina aduersus tempestatem,
 fluctus & ventos ac noctem,

*Quando in profundo Tyndaridas mari
 Votis naua vocat:--*

ciuitatem autem regere, populumq; aut senatū sua-
 dendo ducere poterit iuuenis, lecto libro aut schola
 in Lyceo de rep. scripta, qui non sæpenumero fra na

E moderatibus clauumq; tenentibus adstiterit orato-
 ribus atq; ducibus peritia simul fortunaq; certantib.
 adiutrice, & cum iis in vtranq; partem inclinando
 non sine periculis & negociis gerere didicerit rem-
 publicam? Nequaquā hoc concessero. Immo si nul-
 la alia seni sit causa, docendorum formandorumque
 iuuenum causa gerere rempublicam debet. Sicut e-
 nim qui litteras & Musicam docent, ipsi prælegūt ac
 præeunt canendo discipulis: ita vir ciuilibus non dicens
 modo dictansve foris, sed agens ac publica admini-
 strans iuuenem instituit, simul & verbis & factis ani-
 mum eius intus formans atque fingens. Et qui hoc
 modo fuerit exercitatus, nõ in palastra aut ceroma-
 te sine periculo inter artifices versabitur: sed re vera
 in quasi Olympicis & Pythicis certaminibus

Lactens equum ceu pullus propter cursitat,

vt ait Simonides. Ita sectatus est Clifthenem A-
 ristides, hunc Cimon, Chabxiam Phocio,

Cato Fabium Maximum, Syllam Pompeius, Philo-
pomenē Polybius. qui cum adolēscētes se senibus
adiunxissent, deinceps tanquam efflorescētes & cre-
scētes eorum reip. administratione atque factis, pe-
ritiam reip. gerendae cum gloria & potentia sibi pa-
rauerunt. Aeschines Academicus sophistis quibusdā
dicētib. eum fingere se Carneadis fuisse, cum non
fuerit, discipulū. Ego verò, inquit, Carneadem tunc
audiui, cum oratio ipsius contentione & strepitu ob
senectutem omisiss in vtilia & cōmunicationi ido-
nea se contraxit. Senilis autem reip. administratio
non verbis duntaxat, sed ipsis etiam iam ab ambitio-
ne & ostentatione abstinens (sicut Ibin aiunt cum
vetus est facta, exhalatis viscosis & turbidis partibus
odoratiorem habere aromaticam virtutem) nullum
iam senile decretum, nullum tumultuosum habet
consilium, sed grauia omnia & firma. Quapropter,
vt diximus, iuuenum grauenibus est in rep. versan-
dum. vt quomodo Plato de vino aqua diluto ait infan-
num deum alio sobrio coerceri atque temperari: ita
cautio senilis cum feruente in populo iuuenum ac
bacchante gloriae & honorum studio commixta, in-
fāniam & nimiam vehementiam eorum reprimat.
Iam praeter hanc peccant, qui vt nauigandi & mili-
tandi, ita etiam temp. tractandi finem aliquem sta-
tuunt, ad quem vbi peruentum sit, actio ipsa desinat,
ad aliud relata. non enim reip. tractatio ministerium
est aliquod, cuius terminus & finis sit vtilitas: sed vita
est mansueti, ciuili, & ad societatem facti animalis,
quod à natura habet, vt omne tempus vitæ ciuilitate,
honestatisq; & humanitatis studiose viuat. Itaq; con-
uenit non gessisse, sed gerere rempublicam: sicut ef-
fe, non fuisse veracem: colere, non coluisse iustitiam:
non amauisse, sed amare patriam ac ciues. Huc enim
natura ducit, ac tales suggerit voces iis, qui non pla-
ne ignauiā mollicieque sunt corrupti.

*Magno estimandum te pater mortalibus
Creauit - &:*

Nec desinamus benefacere mortalibus.

Qui verò imbecillitatem corporis excusationi praetendunt, ii non tam senectutem, quam morbum & mutilationem corporis accusant. Quippe multi valetudinarii adolēscētes, multi robusti senes inveniuntur. vt par sit à rep. non senes, sed viribus destitutos arcere: ad eamq; capeffendam non iuuenes cohortari: sed qui praesse valeant. Etenim adolēscens fuit Atridæus, senex Antigonus. & tamen hic vnīversam praene Asiam subegit: ille velut in scena stipatus mutam regis personam gerebat, semper eorum qui plus valerent expositus ludibriis. Ergo sicut stultus sit, qui Prodicum sophistam, aut Philetam poetam iubeat temp. gubernare, integra quidem aetate, verum graciles & ob infirmitatem valetudinis crebro decumbentes: ita is quoq; qui magistratum bellumve gerere veter tales senes, quales fuerunt Phocio, Masinissa Afer, Cato Romanus. De his Phocio, cum Athenienses intempestiue ad bellum suscipiendum ruerent, ad sexagenarios vsque arma capere omnes ciues iussit, & se sequi. cumq; rem indignā putarent: Nihil, inquit, est iniuriæ, cum ego imperator sim vobiscū futurus, octogenario maior. Masinissam vero Polybius scribit è vita discessisse annos natum xc. re-

cto que ipse genuerat quatuor annorū filiolo. pau-
roq; ante obitū, cū proelio vicisset Carthaginenses,

A Χαβεία, καὶ Κάτων Μαξίμου Φαβίου, καὶ Σύλλα Πωμα-
πῆσιος, καὶ Φιλοποίμου Πολύβιος. νέοι γὰρ οὗτοι παρεσβυτέ-
ροις ἐπιβάλλοντες, εἶτα οἱ παρὰ βλαστάνοντες καὶ συνεξ-
αιετὰ μὲν τοῖς ἐκείνων πολιτείαις καὶ πράξεσιν, ἐμπει-
εῖαι καὶ συνήθειαι ἐκπῶντο πρὸς τὰ κρινα μετὰ δόξης καὶ
δυναμείως. ὁ μὲν οὖν Ἀκαδημαϊκὸς Αἰσχίνης, σοφιστῶν ἡ-
γῶν ληρόντων ὅτι πρὸς ποίηται γενόμενα Καρνεάδου, μὴ
γενῶν μαθητῆς, Ἀλλὰ τότε γὰρ (εἶπεν) ἐγὼ Καρνεάδου
διήκουον ὅτε τὴν ῥαχίαν καὶ τὸν ἦρόφον ἀφεικῶς ὁ λόγος
αὐτῷ διὰ τὸ γῆρας, εἰς τὸ χεῖριστοι σιωπῆσαι καὶ κρινωτικόν.

B τῆς δὲ παρεσβυτικῆς πολιτείας οὐ τὰ λόγια μόνον ἀλλὰ καὶ
τῆς πρᾶξεσιν ἀπληλαγμένης πειρητισμοῦ καὶ δοξοκο-
πίας ὡς πρὸς τὴν ἴβιν λέγουσιν, ὅταν παλαμὰ γηρομῆνη, ὁ
βρομῶδες ἀποπνύσῃ καὶ πολέρον, ἀωδέτερον τὸ δῆμα-
πικρὸν ἴχθιν, οὕτως ὁ δὲ ἐν βῆτι δόγμα γεννητικόν ὁ δὲ βούλδ-
μα τετρασχημένον, ἀλλ' ἐμβειρήσῃ πύματα καὶ κατεσάλα. διὸ
καὶ τῶν νέων ἐνεκα δεῖ (κατὰ περ εἰρήται) πολιτεύεσθαι τὸν
παρασβυτικῶν, ἵνα ὁν ἐσπῶν φησὶ Πλατῶν ὅτι τῶ μνημονίου
πρὸς ὕδωρ ἀκράτου. μαγνόμερον θεὸν ἑτέρω θεῶν ἰφθονὶ σω-
φρονίζεσθαι ἐλαζόμενον. οὕτως ἀλαβεία γεννητικὴ κε-

C ραινομῆνη πρὸς ζέουσαν ἐν δῆμῳ νεότητα, βακχιδίουσαν
πρὸς δόξης καὶ φιλομῆμίας, ἀφαρῆ τὸ μακρὸν καὶ λίαν ἀ-
κρατον. αἱ δὲ τούτων ἀμειψάνοισιν οἱ τὸ πλῆθος καὶ ὁ
κρατὸς ἀσάλα, τοιοῦτον ἡγεμόνοι καὶ τὸ πολιτεύεσθαι πρὸς
ἀλλα πρᾶξιόμῃον, εἶτα καταλήγει ἐν τῷ τυχεῖν ἐκείνου.
λειτουργία γὰρ οὐκ ἐστὶν ἡ πολιτεία τὴν χεῖρην ἐχούσα πέ-
ρας, ἀλλὰ βίος ἡμέρου καὶ πολιτικῆς καὶ κρινωτικῆς ζωῆς, καὶ
πεφυκῆτος ὅσον χεῖρ ἡρόνον πολιτικῶς καὶ φιλοκαλῶς καὶ
φιλανδρῶπως ζῆν. διὸ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸν βῆτι, οὐ
πεπολιτεύεσθαι κατὰ τὸν ἀληθῆν. οὐκ ἀληθεύσαι καὶ

D δικαιοπραγεῖν, ἢ δικαιοπραγεῖσθαι καὶ φιλεῖν, ἢ φιλεῖσθαι τὴν
πατερίδα καὶ τοὺς πολίτας. ἐπὶ ταῦτα γὰρ ἡ φύσις ἀγαθὴ καὶ ταύ-
τας ὑπαγορεύει πᾶσι φωνάσ τοῖς μὴ διεφθόροις τελείως ὡς
δουρίας καὶ μαλακίας.

Πολλοὶ σε διηγοῖς ἀξίον ἡκίλη πατήρ,

Καὶ μήτε παυσάμεθα δρώντες ἀβροτοῖς. οἱ δὲ τὰς
ἀρρώστιας παρεσβυλλόμενοι καὶ τὰς ἀδυναμίας, νόσου καὶ πη-
ρώσεως μάλλον ἢ γῆρας κατηγορεύουσι. καὶ γὰρ νέοι πολλοὶ, νο-
σῶδεις, καὶ ῥωμαλέοι, γέροντες ὡς τε δεῖ μὴ τοὺς γέροντας,
ἀλλὰ τοὺς ἀδύνατους ἀποτρέπειν, μηδὲ τοῖς νέοις παρὰ κα-
λῆν, ἀλλὰ τοὺς δυναμύτους. καὶ γὰρ καὶ Ἀειδαῖος ἦ νεός,
γέρον δὲ Ἀντήριος. ἀλλ' ὁ μὲν ἀπασαν ὀλίγου δεῖν κατε-
κίησεν τὴν Ἀσίαν ὁ δὲ, ὡς περὶ ἐπὶ σκλεῆς δορυφόρημα,
κωφὸν ἠὲ ὄνομα βασιλείας, καὶ παρεσβυτον ὡς τῶν αἰ-
κρατωτῶν παροινούϊνον. ὡς πρὸς οὖν ὁ Γερόδικον τὸν σο-
φιστῆν ἢ Φιλήταν τὸν ποιητικῶν ἀξίων πολιτεύεσθαι, νέους
μὲν, ἰσχυροὺς δὲ καὶ νοσῶδεις, καὶ τὰ πολλὰ κλινοπετεῖς δι' ἀρ-
ρώστια ὄντας, ἀβέλτερός ἐστιν, οὕτως ὁ κωλύων ἀρχεῖν καὶ κρα-
τηγεῖν τοιοῦτοις γέροντας οἷος ἡ Φωκίων, οἷος ἡ Μασανάσ-
σης ὁ Λίβιος, οἷος Κάτων ὁ Ῥωμαῖος. ὁ μὲν γὰρ Φωκίων ἀφ-
μημένων πολεμῆν ἀκέρως τῆ Ἀθηναίων, παρήγηλε τοῖς ἀρχαῖς
ἐξήκοντα ἑτῶν ἀχρηστεῖν ὅπλα λαβοῦσας ὡς δὲ ἡγεμῶνικόν,
Οὐδὲν (εἶπεν) δεῖνόν ἐγὼ γὰρ ἔσομαι μὴ ὑμῶν ὁ στρατηγὸς ὡς πρὸ

ὁ γδὲ κινῆται ἐτηγενός. Μασανάσπην δὲ ἰσραεὶ Πολύβιος ἐνεπήκοντα μὲν ἑτῶν ἀποθανῆν, πετράετες καταλιπόντα
παυδάειον ἐξ αὐτῆς γεννητηρόν, ὀλίγα δὲ ἐμπεσθεῖν τῆς τελότης, μάχην ἠκῆσαντα μεγάλην Καρχηδονίους.

ὁ φθίνουσα τῆ ὑπεραίμα πρὸς τὴ σκλήρης ῥυπαρὸν ἀρτόν ἐσθίουσα, καὶ πρὸς τοῖς θαυμαζόντας εἰπεῖν ὅτι τὸ τοιοῦτον ποιεῖ,

Λάμπει γὰρ ἐν χρείαισιν ὡς πρὸς Δωρεπῆς

Καλχῆς, χροῖα δὲ δὲ γῆσαν ἡμῶσε φέρως, ὡς φησι Σοφοκλῆς. ὡς δὲ ἡμεῖς φησὶν, ἐκείνο τῆς ψυχῆς τὸ γάμμα, καὶ τὸ φέγγος, ὡς λογιζόμεθα καὶ μνημονόμοιοι καὶ φρονόμοιοι. διὸ καὶ τοῖς βασιλεῖς φασὶ γίνεσθαι βελτίονας ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις ἢ ἐν τῷ ἀνάσσειν.

Ἀττάλον γὰρ τὸν Εὐμειδῆ ἀδελφεὸν ἑσθίουσα μακρῶς καὶ εἰρήνης ἐκλυθέντα κραιπνῶς, Φιλοποίμῳ εἰς τῆς ἐπαύρων ἐπιμάχων ἀτεχνῶς πεινόμενον ὥστε καὶ τοῖς Ῥωμαίων παύζοντας ἐκαστοτε διαπυθάνεσθαι ὡς τῆς Ἰνδίας πλεόντων, εἰ δὲ ἴστανται τὰς Φιλοποίμῳ βασιλεύοντι.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ Ῥωμαίων οὐ πολλοὺς αἰεὶ τῶν δεινοτέρους στρατηγῶν, ὅτε τὰς ἀφῆεν τὸ φρονεῖν σωφρονεῖν ἐπεὶ δὲ μετῆκεν ἑαυτὸν εἰς βίον ἀφρακτόν καὶ διαπαντὸς οἰκουρὸν καὶ ἀφρονεῖν, ὡς περὶ οἱ ἀσπίδοι ταῖς γαλιναῖς ἐνεκρωθεῖς καὶ καταμύθαις, εἴτα Καλλιθένης ἑνὶ τῶν ἀπελευθέρων βόσκειν καὶ ἡτασθεῖν παρέχων τὸ γῆρας, ἐδόκει καὶ ἀφρακτόν τε φίλῳ ὡς αὐτῶ καὶ γνητῶμασιν ἄλλοις οὐ Μάρκος ὁ ἀδελφὸς, ἀπελάσας τὸν αἰθερῶν, αὐτὸς ἀφρονεῖ καὶ ἐπαυδῶν τὸν λοιπὸν αὐτοῦ βίον, ἔ πολλὸν γῆρας.

Ἄλλὰ Δαρειῶς ὁ Ξέρξης πατὴρ ἔλεγε, αὐτὸς αὐτὸς ὡς τὰς δεινὰ γίνεσθαι φρονιμότερος. ὁ δὲ Σκύθης Ἀτίας μὴδὲν οἶεσθαι τῶν ἵπποκράτην διαφέρειν ἑαυτὸν, ὅτε γοργῶς. Διονύσιος δὲ ὁ πρῶτος τῶν ἑσθίων, πρὸς τὸν πύθιον εἰ γοργῶς, Μιδέποτε (εἶπεν) ἐμοὶ τοῦτο συμβαῖν. τίξον μὲν γὰρ (ὡς φασὶν) ὅτι πεινόμενον, ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀπειρῆ. καὶ γὰρ δὲ φρονεῖν τὸ κατακρούειν ἡμῶσμεν, καὶ γεωμέτρῳ τὸ ἀναλύειν, καὶ ἀεθμητικῶν τῶν ἐν τῷ λογίζεσθαι σωφρονεῖν ἐκλυπόντες, ἅμα ταῖς ἐπιχειρήσεσιν ἀμαυροῖσι ταῖς ἡλικίας τὰς ἔξεις, καὶ περὶ οὐ φρακτικῶν ἀλλὰ θεωρητικῶν τεχνῶν ἔχοντες. ἢ δὲ τῶν πολιτικῶν ἔξεις, βουλοῦντα καὶ φρονεῖν καὶ δικαιοσύνην, πρὸς δὲ τοῖς ἐμπειρίᾳ σοφιστικῆ καὶ λόγων πειλοῖς δημιουργῶν δύναμις οὕσα, τὰ λέγειν αἰεὶ ἢ καὶ ἀφῆεν καὶ λογίζεσθαι καὶ δικάζειν σωφρονεῖται. καὶ δεινὸν εἰ τοῦτων ἀποδράσα, ὡς οἶεσθαι τῆλικαῦτας ἀρετῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐκρυεῖσας τῆς ψυχῆς καὶ γὰρ τὸ φιλεῖν ἄνθρωπον εἰκὸς ὅτι ἀποδράνεσθαι, καὶ τὸ κοινωνεῖν καὶ τὸ διακρίνειν, ὡς δὲ δὲ μίαν εἶναι δὲ τελευτῶν ὁ δὲ πέρας. εἰ γὰρ πατέρων τὸν Ἰθωνὸν εἶχε, ἀθάνατον μὲν οἶεσθαι, χρεῖαν δὲ ἐχούσα διαγῆρας αἰεὶ πολλῆς ὅτι μελείας, ἐκ αἰετῶν σφυγῶν οὐδὲ ἀπείπασθαι τὸ θεράπευον καὶ πρῶτον ἀφῆεν καὶ βοηθεῖν ὡς λειτουργικῶτα πολλὸν χρόνον ἢ δὲ πατεῖς καὶ μητεῖς (ὡς Κρήτες καλοῦσι) πρῶτος τῶν καὶ μείζονα διακρινόμεν ἔχουσα, πολυχρόνιος μὲν ὅτι, οὐ μὲν ἀγῆρας ὁ δὲ ἀπάρετος, ἀλλ' αἰεὶ πολυωρίας δεομένη καὶ βοηθείας καὶ φρονεῖν, ὅτι πᾶσι καὶ κατέχει τὸν πολιτικόν, Εἰανὸς ἀποδράση, καὶ τὸ ἐσυμμεῖν κατερύκει. καὶ μὲν οἶδα μετὰ Πυθίᾳ λειτουργῶντα πολλὰς πυθιάδας. ἀλλ' ὅτι αἰετῶν, ἵκανά σοι ὡς Πλούταρχε, τέτυται καὶ πεπόμενται καὶ κεχρόνεται, νῦν δὲ ὡς πρῶτος τῶν φρονεῖν ὄντα τὸν φεφρονεῖν, καὶ τὸ χρηστέον ἀπολιπεῖν διατὸ γῆρας.

οὐκ οὐ μὴδὲ σεαυτὸν οἶεσθαι τῶν πολιτικῶν ἱερῶν ἔξαρτον οἶεσθαι καὶ ἀφῆεν, ἀφῆεν τὰς τῆς πολιτείας καὶ ἀφῆεν ἡμᾶς Διὸς, ἐκπαλα κατωργασμένην αὐταῖς.

ἀλλ' ἀφῆεν

A postridie conspectum fuisse pane vescentem sordido: idque mirantibus dixisse, Facere se hoc *
Namque as vel ut decorum splendet vsibus:
Cum non habitata tempore concidat domus.

vt ait Sophocles. quod nos recte dicimus de luce & splendore animi, eiusque vi ratiocinante, memoria, ac mente. Itaque reges etiam meliores fuisse tradunt in bellis & expeditionibus, quam in ocio. Attalum sane Eumenis fratrem longo ocio & pace dissolutum Philopœmen amicorum vnus saginabat pinguem ignauia redditum. ita vt Romani subinde per iocum quærerent ex his qui ex Asia nauigabant, Rexne apud Philopœmenem aliquid posset. Inter Romanos non inuenies multos Lucullo meliores imperatores, dum is rebus gerendis curam impendit. vbi vero sese in vitam ociosam domi delitescens & curis vacuus demisit, spongiæ instar tranquillitate enecatus & contabescens, ac Callistheni libertorum vni se alendum, suamque senectutem cicurandam tradens, creditus fuit ab eo veneficiis & amatoris poculis corruptus: donec Marcus frater hoc remoto, ipse reliquam fratris vitam (non multam illam) pædagogii in morem curauit. At vero Darius Xerxis pater dicebat, se sibi ipsi in rebus arduis prudentia præstare. Et Areas Scytha, se nihilo equisonibus meliorem si ociaretur. Dionysius maior interroganti an esset ociosus, respondit: Absit vt hoc mihi vnquam contingat. Nimirum arcus, vt fertur, nimium si intendatur, rumpitur: anima laxando perit. Etenim musici si concentus audiendi, Geometræ demonstrationes resoluendi, arithmetici ratiocinandi adfuitatem si omittant, vna cum exercitatione etiam ipsos habitus progressu ætatis deminuunt, quamquam non in agendo, sed in considerando positos. At ciuiliū habitus virorum, consilii facultas, prudentia, & iustitia, tum peritia coniecturam faciendi, & ad persuadendum apte dicendi, semper aliquid loquendo, agendo, ratiocinando, ac iudicando continetur: vt indignum sit facinus, cum hæc subterfugiendo committere, vt tot tantæq; virtutes ex animo effluant, simul etiã humanitatis, societatis, & beneficentiæ studio elanguescentibus, quarum nullus finis, nullus terminus debuit esse. Quod si pater tibi esset Tithonus, immortalis quidem, sed qui tamen senectutis causa multa identidem indigeret curatione: non puto te detrectaturum aut grauate subiturum esse laborem eius curandi, compellandi, & adiuvandi, qui tam longo tibi inserviisset tempore. At enim patria & (Cretensium more vt loquar) matris plus in te quam parentes tui ius habet, diuturna quidem, non tamen à senectute immunis aut sibi ipsa sufficiens. itaque semper procurationis & opitulatio- nis indiga ad se trahit & reuocat ciuilem virum,

B

C

D

E

F

Iniectaque manu vesti tenet, ire volentem.

Equidem nouisti me Apollini Pythio multis iam Pythicis solennitatibus operam nauasse. neque tamen hoc mihi diceres, satis abs te, ô Plutarche, sacrificatum est, & pompæ choreæque ductæ: iam tempus est vt prouectæ ætatis rationem habens coronam deponas, atque oraculum relinquant. Proinde tu quoque existimare noli tibi sacrorum ciuiliū principi atque interpreti deferendos esse Forensis atque Vibium protectoris Iouis honores, quibus curandis iam pridem es consecratus.

S
P
n
g
re
er
tr
cō
y
re
ho
mo
not
ben
mo
ta
om
pte
run
mi
am
do
Ita
re
co
cilli
o
Se
quar
qui
& ni
lou
tur
fun
pote
viqu
tia p
infid
fa in
omn
agere
est qu
bus n
eos in
male a
alioru
Ergo
uio
equis
lum da
decer
allectu
negoci
bus mi
elabor
bus ne
inutile
negoci
enim i
mnia
tur, ob
labore
genera
dys
κα
κα

ἔστι δ' ὅπου καὶ τὸ φιλότιμον καὶ τὸ ἀβόλον, ὡς ἐν ἑλίπνῳ
καὶ χαλκῷ ἐπιπέπουσαι τοῖς τηλικούτοις· ὁ παρ' αὐτοῦ δὲ
δύνη ἐν πολιτείᾳ ἀφρονικῆς λειψυρίας ὑπομνήων, οἷα
πλάττωσας καὶ λιμνῶν ἐπιμελείας καὶ ἀγροῦς, ἐπὶ τῷ
παρ' αὐτοῦ καὶ ἀποδημίας παρὸς ἡγεμόνας καὶ δυνάστας
ὑποτρέχων, ἐν αἷς ἀναγκῶν ὅσων ὅσδ' ἑστέον ἐνεστὶν ἀγ-
λαίησιν, καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ χαλκῷ, ἐμοὶ μὲν οἰκῶν, ὡς φίλε,
φαίνεται καὶ ἄλλοι, ἐτέροις δ' ἴσως καὶ ἐπαύρις φαίνεται καὶ
φορηκῶν. ὅσδ' ἔτι ἐν ἀρχαῖς τῶν τηλικούτων ὡς παρ' αὐτοῦ
πλήττωσας γὰρ μέγιστος πικρῶτα καὶ ἀξίωμα· κατὰ τὸ
ἐν σοὶ καὶ Ἀθηνῶν μεταχρεῖται τῆς δὲ Ἀρείου πάριου ἑξ-
λῆς ἐπιτασίαι, καὶ τὴν Δία τὸ παρ' αὐτοῦ σχῆμα τῆς Ἀμφικτυο-
νίας, ἐν σοὶ ἀφ' ἑξ ἑβίβησιν ἡ πατρὶς ἀνατέλλει, πόνον
ἡδὺν καὶ μακρὰ τ' ἀνάματα ἔχουσαι. δεῖ καὶ ταῦτα μὴ
διώκειν τὰς πηγάς, ἀλλὰ φέρειν τὰς ἀρχαῖς, μὴ δ' αὐτοῦ μύθους
ἀλλὰ τὰς αὐτοῦ μύθους, μὴ δ' ὡς αὐτοῖς τὸ ἀρχαῖν λαμβάνον-
τας, ἀλλ' ὡς αὐτοῖς τὰ ἀρχαῖν ἐπιδιδόντας, ἔτι ὡς Τίβε-
ριος ὁ Καίσαρ ἔλεγε, τὴν χεῖρα τῷ ἰατρῷ παρ' αὐτοῦ
ὑπερέχουσα ἔτη γερῶν, ἀσχετοῦ ὅσιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ
τὴν χεῖρα τῷ δῆμῳ παρ' αὐτοῦ, ἡ φωνὴ αὐτοῦ τῆς ἡ φωνῆ
ἀρχαῖς παρ' αὐτοῦ, ἀρχαῖς γὰρ τὸ τὸ καὶ παρ' αὐτοῦ. ὡς τοῦ αὐ-
τῶν ἐχειν ἀσχετοῦ ὅσιν καὶ κόσμον, ἀσχετοῦ τῆς πατρὶ-
δος καὶ καλοῦσας, καὶ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἰόντα μετὰ ἡμῶν καὶ
φιλοφροσύνης, χεῖρα ὡς ἀπὸ τοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ ἀ-
σασαοῦ καὶ δεξιῶσας τὸ γέρας. οὕτω δὲ πῶς καὶ
λόγῳ χεῖρα ἐν ἐκκλησίᾳ παρ' αὐτοῦ ἡμῶν, μὴ
ἐπιπιδῶν τα σιωπῶν τὰ βήματα, μὴ δ' αὖτε δίκην ἀσχετοῦ
νός ἀναδιδῶν τῶν φησὶ μύθους, μὴ δ' αὖτε συμπλέκεσθαι
καὶ διερεθίζειν ἀποχρηστικῶτα τὴν παρ' αὐτοῦ ἀδῶ τῶν
νέων, μὴ δ' ἐπιπιδῶν ἡμῶν καὶ σιωπῶν ἀπειθείας
καὶ δυσχερείας, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῦ ποτὲ καὶ διδοῖν παρ' αὐτοῦ
δύναμι, ἀσχετοῦ καὶ ἀσχετοῦ, μὴ δ' αὖτε παρ' αὐτοῦ, μὴ
δὲ πολὺ παρ' αὐτοῦ ὅπου μὴ μέγα τὸ κινδυνολόμῳ
ἔστι παρ' αὐτοῦ, ἡ τὸ κινδυνολόμῳ, ἡ τὸ κινδυνολόμῳ, ἡ τὸ
χεῖρ καὶ μὴ δὲ καλοῦσας ὡς ἀσχετοῦ δέμα παρ' αὐτοῦ δυνά-
μι, ἀσχετοῦ χεῖρα γὰρ αὐτοῦ, ἡ παρ' αὐτοῦ καμῶν
ὡς παρ' αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ Κλαύδιον Ἀππιον ἡττημένῳ γὰρ
καὶ Πύρρῳ μάχῃ μεγάλην πύρρονος τὴν σύγκλητον ἐ-
δίχεσθαι λόγους παρ' αὐτοῦ δῶν καὶ εἰρήνης, ὅσιν ἀσχετοῦ
ἐποιῶσας, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀσχετοῦ ἀσχετοῦ τῶν ἡμῶν,
ἀλλ' ἡ καὶ ἀσχετοῦ παρ' αὐτοῦ τὸ βελδοῦριον, εἰσ-
ελθῶν δὲ καὶ κατὰ εἰς μέσον, ἔφη, παρ' αὐτοῦ μὴ ἀσχε-
σθαι τὰ τῶν ἡμῶν ἀσχετοῦ, καὶ δὲ ἀσχετοῦ μὴ δὲ
ἀσχετοῦ οὕτως ἀσχετοῦ καὶ ἀσχετοῦ βελδοῦριον καὶ παρ' αὐτοῦ
πῶς ἐκείνου. ἐν δὲ τούτου τὰ μὴ κατὰ ἀσχετοῦ αὐτοῦ,
τὰ δὲ διδοῖν καὶ παρ' αὐτοῦ, ἔπεισεν δὲ τὸν τὸ ὅπλα
χεῖρ, καὶ ἀσχετοῦ ἔσθαι τὸ Ἰταλίας παρ' αὐτοῦ τὸν Πύρ-
ρον, ὅς Σόλων, τὸ Πεισιστραίου δημοκρατίας, ὅτι τυραννίδος
ἐν μὴ κατὰ, φανερῶς ἡμῶν, μὴ δὲ ἀσχετοῦ
μὴ δὲ καλοῦσας πολμῶν, αὐτοῦ δὲ ἀσχετοῦ τὰ ὅπλα καὶ
παρ' αὐτοῦ οἰκίας ἡμῶν, ἡ δὲ βολή τὸν πολίτας, πῶς ἀ-
σχετοῦ τὸ Πεισιστραίου παρ' αὐτοῦ, καὶ πῶς ἡμῶν τὴν πε-
ποθῶσας ταῦτα παρ' αὐτοῦ, τὸ γὰρ εἶπεν. ἀλλὰ τὰ μὴ οὕτως
αἰαγῶν καὶ τὸν ἀσχετοῦ καμῶν ἡμῶν, αὐτοῦ ἐπιπιδῶν, ἀσχετοῦ
καὶ ἀσχετοῦ, ἀσχετοῦ καὶ ἀσχετοῦ, ἀσχετοῦ καὶ ἀσχετοῦ, ἀσχετοῦ
μὴ (ὡς παρ' αὐτοῦ) ἀσχετοῦ, ἐπιπιδῶν τὰ γλίσχρα καὶ ἀσχετοῦ καὶ μείζονας ἡμῶν τοῖς παρ' αὐτοῦ ἀσχετοῦ,

A interdum etiam contentio & temeritas eorum te-
pestiva & grata videtur. Senex autem in rep. mini-
stri officia sustinens, ut vectigalium locationes,
portuum procurationes, ac fori item legationes &
profectiones ad principes & regulos obiens, in qui-
bus necessarium aut splendidum inest nihil, tan-
tum ministerium & captatio gratia: mihi quidem, mi-
Euphanes, miser & aemulatione indignus, aliis for-
tassis etiam insolens importunusque videtur. Senex
enim ne cum magistratu quidem esse tempestivum
est, nisi qui amplitudine & dignitate praestet. qualis
est quam tu nunc geris Areopagitici consilii prae-
fecturam, & me hercule Amphictyonici muneris ex-
cellentia, quod tibi patria per totam vitam admini-
strandum tribuit, cum grato & felici labore coniun-
B gum. Sed & hos honores non affectare debet se-
nex, verum recusans suscipere, non petens, neque eos
tam sumere sibi, quam seipsum illi officio largiri.
Non recte T. C. Caesar dixit turpe esse ei qui sexagesi-
mum aetatis annum excelescit, manum medico por-
rigere. imo hoc eum magis dedecet, manum ad
populum intedere in comitiis suffragium peten-
te. Est enim hoc animi degeneris & abiecti: sicut
contra decus maiestatemque aliquam conciliat, patria
deligente, vocante, & expectante descendere cum
C honore & gratia, graueque aetate re vera grauem &
suscipiendam salutandam amplectendamque prae-
bere. Hoc modo etiam in concione senex oratione
utetur, non identidem ad suggestum profiliens, neque
galli in more loquentibus reclamans, neque colluctan-
do & iritando verecundiam ipsi a iunioribus debi-
tam efficians, neque iis studium ingenerans & con-
suetudinem refragandi: sed nonnunquam iis suam
sententiam impugnandi facultatem concedens, ab
fens ipse & nihil curiose inquirens, ubi id de quo
disputatur non habet magnum momentum ad
communem salutem vel honestatem & decorum.
D Sin vero, iam etiam nemine vocante praeter vires
cursu in publicum se proripere, aut manu se eo-
ducendum vel humeris gestandum praebere debet.
quale est quod de Appio narratur Claudio. Is cum
audiuisset senatum, quod Romani a Pyrrho ma-
gna erant pugna victi, de conditionibus pacis in-
cunda consultare, impatientia compulsus, quan-
quam utrumque amiserat oculum, per forum in
curiam delatus venit. ingressusque, & in medio
adsistens, Ante se aegre tulisse dixit, quod captus
esset luminibus: nunc optare, ut audire etiam ne-
quiret senatum tam turpia & indigna consultare &
E agere. porro autem qua reprehendendis patribus,
qua docendis & excitandis persuasit ut recta arma
caperent, & de Italia cum Pyrrho decertarent. Et
Solon, ubi deprehensum fuit Pisistratum gratiam
popularem captando tyrannidem moliri, nemine
resistere, nemine libertatem defendere audente,
ipse sua arma extulit, & ante domum proposuit,
auxiliumque ciues poposcit. cumque ad eum
mitteret Pisistratus qui interrogarent, Cuiusnam
fiducia rei ista faceret, respondit Senectute se esse
fretum. Verum tantae necessitates etiam confe-
F ctos plane senio viros, modo spiritus superstit, ac-
cendunt & erigunt. Aliis autem in rebus, interdum
(vt dixi) eam adhibebit accurationem, ut recuset vi-
lia & seruilia munera, quae obenti plus molestiarum,

γυμνάσια καὶ παιδείας καὶ διαίτας καταμαρτυροῦσιν ἔπα-
 ρέρως, φοβέσθαι μὲν ὄντες τοῖς ἀμαρτάνοις, ἀδέσει δὲ τοῖς
 ἀγαθοῖς καὶ ποθεινοῖς. θεράπδουσι γὰρ αἰεὶ καὶ διώκουσιν αὐτοὺς
 οἱ νέοι, ὅτι κέρσιον καὶ τὸ γυμνασίου αὐξήσας καὶ συνεπιγα-
 ρωῦσας αἰδῶ φθόνου. τὸ γὰρ ὅτι πάσης ὁσδὲν χροῖα παρέπον
 ἡλικίας, ὅμως ἐν νέοις διπλοῦν χροῖαν ὀνομάτῃ, ἀμύλλαι
 καὶ ζήλος καὶ φιλοτιμία, ὡς σαφὲς ὁμοῦν. ἐν δὲ ἡλικίᾳ
 πᾶσι πᾶσι ἀφαιρῶν ἐστὶ καὶ ἀγχιον καὶ ἀγχιέσι. διὸ δεῖ πρῶ-
 τῶν τῶν φθονῶν ὄντων τὸν πολιτικὸν γέροντα, μὴ κατὰ τὸ
 τὰ βασίλειον γέροντα, τῶν τῶν βασιλευσάντων καὶ ὑπο-
 φουρῶν σαφῶς ἀφαιρῶν καὶ κλοῦσιν τὴν βλάβην καὶ
 τὴν αὐξήσιν, ἀλλ' ἀμύλλαι ὡς δὲ χροῖα καὶ παρέχειν τοῖς
 ἀπὸ λαμβανόμενοι καὶ ὡς πλεονεξίᾳ εἰσὶν ὀρθοῦντα
 καὶ χειροαγωγῶν καὶ τρέφοιτα, μὴ μόνον ὑψηλῶς καὶ
 συμβουλίας ἀγαθῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαθῶν πολιτικῶν
 μύθων ἡμῶν ἐχόντων καὶ δόξαν, ἢ ἵνας ὑπουργίας ἀβλα-
 βῆς μὲν, ἡδύας δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ ὡς χάριν ἐσομένης
 ὅσα δὲ ἐστὶν αἰτίη καὶ ὡς ἀίτη, καὶ κατὰ τὸ τὰ φάρ-
 μακα δάκνει τῶν ἀγαθῶν καὶ λυπεῖ, τὸ δὲ καλόν, καὶ λυ-
 σιτέλες ὑπερὸν ἀποδίδωσι, μὴ πῶς νέους ὅτι ταῦτα ὡς ἀ-
 γνῶντα, μὴ δὲ ὑποβάλλοντα τρυβείοις, ὅχλων ἀγνωμονοῦ-
 των ἀήθεις ὄντας, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκδεχόμενον τὰς ὑπὸ τῶν συμ-
 φερῶν ἀπεχθῆσιν. ὅτι γὰρ διναστεῖς τε ποιήσῃ τοῖς νέους
 καὶ ὡς θυμότερος ἐν ταῖς ἄλλαις ὑποπείσας. τῶν δὲ
 πρῶτα δὲ ταῦτα χροῖα μνημονεύειν ὡς οὐκ ἐστὶ πολιτεύεσθαι
 μόνον τὸ ἀρχεῖν καὶ ὡς εἶδεν καὶ μέγα βόαν ἐν ἐκκλησίᾳ,
 καὶ ὡς τὸ βῆμα βακχῶν, λέγειται ἢ γράφοντες ἀοί-
 πολλοὶ τῶν πολιτεύεσθαι νομίζουσιν, ὡς ὡς ἀμέλει καὶ φι-
 λосоφῶν πῶς ἀπὸ τῶν δὲ φροῦ ἀγαθῶν, καὶ σχολαστικῶν
 πῶς βιβλίοις περὶ ὄντας ἢ δὲ συνεχῆς ἐνέργειαι καὶ ὡς ἀ-
 ζῆσιν ὀρατοῦν καθ' ἡμέραν οὐδαμῶς πολιτεία καὶ φιλοσο-
 φία λελήθει αὐτοῖς, καὶ γὰρ τοῖς ἐν τῶν ἀγαθῶν ἀνακρίτων
 ὡς πατεῖν φασίν, ὡς ἔλεγε Δικαιάρχος, οὐκ ἐπὶ δὲ πῶς εἰς
 ἀγχιον ἢ ὡς φίλον βαδίζοντες. ὅμοιον δὲ ἐστὶ τὰ φιλο-
 σοφῶν τὸ πολιτεύεσθαι. Σωκράτης γοῦν οὔτε βάρδρα τίς,
 ἔτε εἰς θεῶν καλίστας, ἔτε ὡς ἀγαθῶν ἢ ὡς ἀπάτου τοῖς
 γνωρίμοις τεταγμένῳ φυλάττων, ἀλλὰ καὶ παίζων, ὅτι τῶν
 χοῦ καὶ συμπάνων, καὶ συστρατεύομενος ὅποις, καὶ συναγο-
 ράζων, τέλος δὲ καὶ συμδεδεμένος καὶ πίνων τὸ φάρμακον,
 ἐφιλοσόφει ὡς πῶς ἀποδείξας τὸν βίον ἀπὸ τῶν χροῖα καὶ
 μέρει καὶ πάθει καὶ ὡς ἀγαθῶν ἀπλῶς ἀπασὶ φιλοσοφίαι
 δεχόμενον. ἔτι δὲ ἀγαθῶν, καὶ ὡς πολιτείας, ὡς τοῖς
 μὲν αἰσθητοῦς, ἔτι ὅτι ἀγαθῶν ἢ ὡς ἀγαθῶν ἢ ὡς ἀγαθῶν
 μνηροῦσι, πολιτευομένων, ἀλλ' ὅχλων ἀγνωμονοῦσιν ἢ ὡς ἀγαθῶν
 εἰσὶν ὄντας, ἢ ὡς ἀγαθῶν ἢ ὡς ἀγαθῶν ἀπὸ τῶν χροῖα καὶ
 κωνικῶν καὶ φιλαίθρων καὶ φιλοπόλιν καὶ κηδεμονικῶν καὶ πολι-
 τικῶν ἀληθῶς, καὶ μὴ δὲ ποτε τῶν χροῖα καὶ ὡς ἀγαθῶν, πολι-
 τεύομενον αἰεὶ τῶν παρορμῶν τοῖς διωκόμενοις ὑψηλῶς τοῖς
 δεομένοις, συμπάσῃ τοῖς βασιλευσάντων, ὡς ἀγαθῶν καὶ
 καὶ ὡς ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν καὶ ὡς ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν καὶ ὡς ἀγαθῶν
 εἰ μὴ παρέρως ὡς ἀγαθῶν καὶ ὡς ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν καὶ ὡς ἀγαθῶν
 δὲ πῶς ἢ ὡς ἀγαθῶν ἀγαθῶν ὡς ἀγαθῶν εἰς τὸ θεῶν βαδίζ-
 οῦντα καὶ ὡς ἀγαθῶν ἢ ὡς ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν καὶ ὡς ἀγαθῶν
 ὡς ὅτι ἢ ἢ ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν, ὡς ἀγαθῶν,

A exercitationes, ludos, victum. idq; non obiter, sed
 itavt & peccantibus sint terrori, & probi eos reue-
 reantur ac desiderēt: colunt enim eos & sectantur
 adolescētes, quorum elegātia & generosa indoles
 ab iis prouehitur & alacritate imbuitur absq; vlla
 inuidia. Hoc enim vitium quanquam nulli aetati
 conuenit, tamē apud adolescentes speciosis nomi-
 nibus certaminis, emulationis, & honorum studii
 velatur. sed in senē omnino est intempestiuum, fe-
 rum, & indecorum. Oportet itaq; ciuilem senem
 quam longissime ab inuidētia abesse. neq; in-
B star veterum truncorum fascino quodam iuxta vi-
 rentia & succrescentia succopriuate, eorumq; im-
 pedire incrementa: sed benigne recipere ad se eos
 qui se adiungunt atque sectantur, eosq; dirigere,
 manu ducere, & educare. non praeceptis modo &
 consiliis bonis: sed & concedenda iis facultate res
 ad publicum pertinentes gerendi, vnde honor ali-
 quis & gloria ad eos possit redire: aut ministeriū
 obeundorum, quae nullo cum reip. damno, gratæ
 multitudini sint futuræ, ipsiq; gratiam concilia-
 turæ. Quæ vero aduersarios habent causæ, & sunt
 arduæ, ac medicamentorum instar morsum prin-
C cipio molestiamq; inferunt, bonum & vtilitatem
 postmodo suo tempore allaturæ: ad has iuuenem
 tractandas nequaquam producet, neq; eum rerū
 imperitum in turbashominū coniciet male sen-
 tentiū, vt ex euentu in ipsum odia redundēt. Hoc
 pacto iuuenem erga se beneuolentiā augebit, eos-
 que ad aliaministeria reddet alacriores. Preterhec
 quæ diximus, omnia, illud memoria tenēdum est,
 reip. administrationem non in hoc solo consistere,
 vt imperes, legationes obeas, in cōcione vehemen-
 ter vocifereris, & ad fugge stumbaccheris, dicēdo-
 que & scribendo grasseris. quibus rebus nonnulli
D reip. administrationem definiunt: sicut & philoso-
 phari hos duntaxat putāt, qui in exhedra differūt,
 aut libris conscriptis scholas suas complectuntur.
 Interim eos non fallit, quæ quotidie in factis actio-
 nibusq; continuatur atque conspicua est philoso-
 phia, atque ciuilis ratio. nam, sicut Dicæarchus re-
 fert, eos aiebant ambulare, qui in porticibus spacia
 suū deorsumq; conficerent, non qui in agrum
 aut ad amicos irent. At n. eadem est philosophan-
 di ratio, quæ temp. tractandi. Nam Socrates, cum
 neq; posuisset sublellia, neque cathedram conscen-
 difset, neq; discipulis scholæ aut deambulationis
E vllam certam cōstituissethoram; cum aliis ludens,
 cum aliis (vt res dabat) bibēs, militans, in foro ver-
 fans, ad extremum etiam vna in carcere vincitus, &
 venenum bibens, philosophabatur. primusque o-
 stendit vitæ omne tempus, partem, casum, nego-
 cium omnino aptū esse studio sapiētiae. Quod co-
 gitandū mehercle est etiā de gubernatione ciuita-
 tis. Scilicet stolidos, siue ii prætores sint, siue scribe
 siue oratores, nūquam gerere rēpublicam: sed vel
 popularē captare laudem, vel sese conuentui ostē-
 tare, vel moliri dissidia, vel necessitati in obeundo
 aliquo ministerio inferuire. Eum vero, qui ciuilis
 focietatis, humanitatis, reipublicæq; serio sit stu-
F diosus ac vere horum curam gerat, etiam si nun-
 quam chlamydem induat, semper tamē temp. ge-
 rere, dum eos excitat qui duces autoresque iis esse
 possunt, quib' opus est: dum cōsultantibus adest,
 pudorem incutit male agētibus: cōfirmat eos qui
 recte sentiunt. vt constet eum nō obiter animum

sed absentem etiam corpore, tua coram esse sententia: inaudiendoque alia eorum quae aguntur probare, alia improbare. Profecto enim neque apud Athenienses Aristides, neque apud Romanos Cato sepe magistratum summum gessit, sed tota tamen eorum vita semper patriae efficacitate industriamque suam nauavit. Et Epaminondas ubi exercitum duxit, multae ac magnae memorantur res praecclare gestae, id tamen eius facinus, quod absque omnino profuscum esset magistratu, fecit, cuius earum potestae aequari. Apud Thessaliam, cum duces exercitus in loca iniqua ac difficilia coniecissent & tumultuaretur, virgentibus, ac telis impetentibus hostibus: ipse de grauis armaturae militibus euocatus, primum verbis animos suorum confirmando perturbationem & metum depulit: deinde phalangem conturbatam in ordinem componens, non magno negotio est difficultate locorum eduxit, hostibusque aduersam constituit: ita quidem ut ii mutata sententia retro cederent. Cum Agis Spartanorum rex in Arcadia instructum iam ad pugnam exercitum in hostes duceret, quidam de senioribus Spartanis inclamauit, velle eum malo aliud malum remedii loco adhibere: quasi diceret, Agidem temerariae ex Agris discessionis, in praesentia alacritate ad pugnandum in tepestiua mederi velle: ut ait Thucydides. Agis hoc audito, obtrepauit, & receptui cecinit. Vicit tamen, & quotidie ei sella ante archiui foresposita est, ac sepe numero de concilio surgentes Ephori ad ipsum exiuerunt, de maximis rebus consilium eius seiscitantes. vir enim fuisse cordatus & prudens perhibetur. Itaque ille ipse Agis iam plane exhaustis corporis viribus, cum plerumque in lecto decumberet, in forum ab Ephoris euocatus, conatus est lecto relicto ire. cumque aegre incederet, inque pueros in via incideret, quaesivit ex iis, scirentne aliquid magis necessarium, quam obedientiam domino praestandam. qui ubi responderunt ab imbecillitate maiorem imponi necessitatem: hunc ratus sui ministerii finem esse, domum rediit. Voluntatem scilicet non oportet deponere viribus suppetentibus: viribus deficientibus vis non est inferenda corpori. Sane Scipio etiam in bello ac pace gerendis rebus consiliarium adhibuit C. Laelium. ita quidem, ut non defuerint, qui poetam actionum eius Laelium, Scipionem actorem dicerent. Cicero autem ipse confessus est, se in pulcherrimis ac maximis suis consiliis, quibus suo consulatu praecclare fungens patriam seruauit, opera auxilioque P. Nigidii philosophi sum, concipiendis. Usque adeo multis modis expeditum est senibus. remp. adiuuare, optimavtentibus re: ratione, inquam, sententia, libertate dicendi, & prudentia. Non manus nostrae aut pedes aut robur corporis tantummodo a ciuitate possidentur: sed ipse in primis animus, eiusque ornamenta, iusticia videlicet: temperantia, prudentia. quae cum tarde feror: ita comparentur, ut suo respondeant nomini: absurdum est domo & agro reliquisque opibus & pecunia nos frui per aetatem: per eandem vero publice, patriae, ciuibusque nihil nos prodesse. cum quidem de facultate obeundorum ministrorum non tantum nobis detraxerit senectus, quantum ciuili & gubernatrici peritiae adiecit. Eam ob causam etiam Mercurios seniores sine manibus & pedibus, rigente fascino fingunt. hoc aenigmate indicantes, minime hoc a senibus requiri, ut corpore seruicia obeant: modo

A ἀλλὰ καὶ μὴ πῶρα γήνηται τὰ σώματι, παρόντα τῇ γνώμῃ, καὶ τὰ πτωχὰ εἶδαι τὰ μὲν ἀποδεχόμενον, τοῖς δὲ δυσχελαίοντα τῷ πρῶτον ἄνθρωπον. ὁ δὲ γὰρ Ἀθηνῶν, Ἀεγεΐδης, ὁ δὲ Ῥωμαίων Κάτων ἤρξε πολλάκις, ἀλλὰ πρῶτα τὸν αὐτῷ βίον ἐνεργῶν αἰετῆς πατρίδι παρέσχεον. Ἐπαμινώνας δὲ πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα κατώρθωσε στρατηγῶν, οὐκ ἔλαττον δὲ αὐτῷ μνημονόβηται μὴδὲ στρατηγούτος, μὴδὲ ἀρχόντος ἔργον ὡσεὶ Θετταλίας, ὅτε τῷ στρατηγῶν εἰς τόποις χαλεποῖς ἐμβαλόντων τὴν Φάλαγγα, καὶ ῥυθμιζόμενον (ἐπέκειντο γὰρ οἱ πολέμοι βάλλοντες) αἰακλήθης ἐκ τῷ ὀπλιτῶν, πρῶτον μὲν ἔπαυσε τὰ ῥημάτων τὸν τῆ στρατεύματος τὰς ἀρχὴν καὶ φόβον, ἔπειτα ἀγαπάσας καὶ ἀρμυροσάμνος τὴν Φάλαγγα συγκεχυμένην, δέξασθαι ῥαδίως, καὶ κατέστησεν ἐναντίαν τοῖς πολεμίοις, ὥστε ἀπελθεῖν ἐκείνοις μεταβαλόμενοις. Ἀγιδος δὲ τῆ βασιλείως ἐν Ἀρκαδίᾳ τοῖς πολεμίοις ἐπαρόντος ἤδη δὲ στρατεύματα σιωπητα γυμνῶν εἰς μάχην, τῷ πρῶτον ὑπερωτέρων τῶν Σπαρτιατῶν ἐπέβησεν, ὅτι ἀγαθῶτα κακῶν κακῶν ἰάσασθαι, δηλῶν τῆς δὲ Ἀργεῖς ἀπεποιεῖ ἀναχωρήσας τὴν παρῶσαν ἀκαθρον πρῶθυμίαν ἀνάληψιν βεβλήμενον εἶ), ὡς ὁ Θεκυδίδης φησὶν. ὁ δὲ Ἄγιδος ἀκούσας ἐπέβη, καὶ ἀνεχώρησε μὲν. ἐκράτει δὲ καὶ διφροσ ἐκείτω καὶ ἡμέραν πῶρα τῆς θύρας τῆς δεξιᾶς, καὶ πολλάκις αἰετῆς ἀνὸς πρῶτον οἱ ἔφοροι διεπωχάοντο καὶ σιωπῶν ἐβλήοντο ὡσεὶ τῷ μεγίστων. ἐδόκει γὰρ ἔμφρων ἀνὸς εἶ), καὶ σιωπῶν ἰσορῆσαι. δὲ καὶ πρῶτα πασὶν ἤδη τὴν τῆ σώματος δέξασθαι μὲν δυνάμειν, καὶ τὰ πολλὰ κληήρης διημερῶν, μετὰ πεμπόμενον εἰς ἀρχὴν τῶν φέρων, ὥρμησε μὲν ἔξασας βαδίζειν, μόλις δὲ καὶ χαλεπῶς πρῶτον ἔρχομενος, εἴτα παυσαίους ἐπιτῶν καὶ ὁδῶν, ἠρώτησε εἰ πρῶτον ἀναγκαστέον ὅτι τῆ πείθεσθαι δεσπότη τῷ δὲ φησὶν αὐτῶν ὅτι μὴ δυνάσασθαι, τῆ τοῦ τῆς ἑσπερίας λογισάμενος πρῶτος, αἰετῆς οἰκῶν. δεῖ γὰρ μὴ πρῶτα πολιτεῖν τὴν πρῶθυμίαν τῷ δυνάμει, ἐγκαταλείψασθαι τῷ μὴ βιάσασθαι. καὶ μὲν Γαίῳ Λαγίῳ Σκηπίων ἐξήτητο συμβόλιον, στρατηγῶν αἰετῆς καὶ πολιτευόμενος ὥστε καὶ λέγειν ἐπίου ἑσπερίας τῷ πρῶτον Σκηπίωνα, ποιητῶν τῷ Γαίῳ εἶ). Κικέρων δὲ αὐτὸς ὁμολογῶν τὰ κέλινα καὶ μέγιστα τῷ συμβεβλημάτων, οἷς ὀρθῶς ἐνυπατεύων τὴν πατρίδα διέσωζε, μετὰ Ποπλίῳ Νιγίδῃ τῷ φιλοσόφῳ σιωπῶναι. οὕτω δὲ πολλῶν ἔργων τῆς πολιτείας ὁ δὲ ἀποκαλύπει τῆς γέροντας ὡσεὶ λῆν δὲ κρινῶν ἀπὸ τῷ βελήτων, λόγου καὶ γνώμης καὶ παρρησίας καὶ φρονήτους πινυτῆς, ὡς δὴ ποιητῶν λέγουσιν. οὐ γὰρ αἱ χεῖρες ἡμῶν, ὁ δὲ οἱ πόδες, ὁ δὲ ἡ τῆ σώματος ῥώμη, κτήμα καὶ μέγιστος τῆς πόλεως μόνον ἀλλὰ πρῶτον ἡ ψυχὴ καὶ τὰ τῆ ψυχῆς κέλινα, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ φρονήτους, ὧν ὅτι καὶ βεβλήτους ὁ οἰκῶν ἀπολαμβανόμενον, ἀποπῶν ὅτι τῷ μὲν οἰκῶν καὶ τῷ ἀπὸν ἀπὸ τῶν καὶ τὰ λοιπὰ χεῖματα, κρινῶν τῆ πατρίδι καὶ τοῖς πολίταις μὴ κέπ χεῖρῶν εἶ) ἀπὸ τῶν χεῖρων, οὐ ποσὸν τῷ ἑσπερίας πρῶτον ἄνθρωπον δυνάμει, ὅσοι τῆς ἡγεμονίας καὶ πολιτείας πρῶτον εἶσθαι. δὲ καὶ τῷ Ἑρμῶν τῆς πρῶτον ὑπερωτέρων, ἀχίρας καὶ ἀποδας, ἐπιτεταμένους δὲ τοῖς μοεῖοις δημηργούσιν, ἀνιπτόμενοι τῷ γέροντων ἐλάχιστα δεῖσθαι ἀπὸ τῆ σώματος ἐνεργουμένων, εἰ μὴ τὸν λόγον ἐνεργῶν ὡς πρῶτον καὶ γόνιμον ἔχουσιν.

his ratio (ut conuenit) efficax sit & fecunda.